

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Turvallisuusalan perustutkinnon tutkintotilaisuuksien vastaavuus
Pirkanmaan työelämän tarpeiden näkökulmasta

Laine Jari

2011 Leppävaara

Laurea-ammattikorkeakoulu
Leppävaara

Turvallisuusalan perustutkinnon tutkintotilaisuuksien
vastaavuus Pirkanmaan työelämän tarpeiden näkökul-
masta

Jari Laine
Turvallisuusalan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Marraskuu, 2011

Jari Iaine

Turvallisuusalan perustutkinnon tutkintotilaisuuksien vastaavuus Pirkanmaan työelämän tarpeiden näkökulmasta

Vuosi 2011 Sivumäärä 55

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia turvallisuusalan tutkintotilaisuuksien järjestämisen vastaavuutta työelämän tarpeisiin. Opinnäytetyön aihe lähti liikkeelle oppilaitoksemme Tampereen Aikuiskoulutuskeskuksen (TAKK) saatua järjestämisoikeuden turvallisuusvalvojan perustutkinnon järjestämiseen vuonna 2010. Ennen ensimmäisten tutkintotilaisuuksien järjestämistä saimme palautetta arvioijilta, että jo muiden järjestämiemme tutkintotilaisuuksien osalta olisi kehitettävää.

Oppilaitoksessamme turvallisuusallalla on havaittu ongelmaksi se, että tutkintotilaisuudet kuormittavat useasti liikaa työpaikkojen arvioijia ja tätä kautta heidän motivaationsa toimia arvioijina voi laskea. Tavoitteena opinnäytetyössä on löytää ratkaisu siihen, että miten tutkintotilaisuudet toteutetaan mahdollisimman laadukkaasti ja samalla rasittamatta työnantajadustajaa tarpeettomasti.

Tutkimuksen tarkoitus on kerätä haastateltavilta parannusehdotuksia, joiden avulla tutkintotilaisuuksien kuormitusta työnantajille oppilaitoksen näkökulmasta pyritään keventämään ja samalla tutkinnon suorittajien henkilökohtaisista ohjauksesta voidaan parantaa tutkintotilaisuuden laadun kärsimättä. Tutkimushankkeen pohjana oli teemahaastattelu. Opinnäytetyön tuloksena saatiin, että turvallisuusalan tutkintotilaisuudet vastaavat työelämän tarpeita Pirkanmaalla.

Opinnäytetyön toisena tuloksena on saatu kartoitettua työelämän näkökulma tutkintotilaisuuksien järjestämiseksi turvallisuusalan perustutkinnon näkökulmasta. Lisäksi haastattelututkimuksesta saatuja tietoja voidaan käyttää hyväksi muissa turvallisuusalan perustutkinnon tutkintotilaisuuksissa. Laurea-ammattikorkeakoulusta opinnäytetyötä ohjasi Juha Kreuz.

Asiasanat: näyttötutkinto, turvallisuusalan perustutkinto, tutkintotilaisuus, arviointi

Jari Laine

Competence tests for Vocational Qualification in Safety and Security and the needs of the working life in Pirkanmaa.

Year	2011	Pages	55
------	------	-------	----

The correspondence between the competence tests in Vocational Qualification in Safety and Security and the needs of the working life in Pirkanmaa. The purpose of this thesis is to study how the arrangements of the competence tests for Vocational Qualification in Safety and Security meet the needs of the working life. The theme of this thesis originates from 2010 when Tampere Adult Education Centre (TAKK) received the rights to organize Vocational Qualification in Safety and Security. Before the first competence tests we received some feedback from our assessors and according to them there were things to improve in other competence tests that we organize.

We in the security sector have noticed that organizing the competence tests often burdens the assessors with too much work and this may cause lack of motivation among them. The goal of this thesis is to find a solution to how to arrange the competence tests in the best possible way without burdening the representative of the employer too much.

The purpose of the study is to gather proposals for improvement from interviewees. With the help of those answers we try both to unburden the employers and to give better guidance to individual candidates without letting the quality of the competence test suffer. The main result of the thesis is that the competence tests in Vocational Qualification in Safety and Security is corresponding to the needs of the working life in Pirkanmaa.

Another result of the thesis is the fact that now the practical working life has been heard and because of that it is easier to look at the competence tests in this particular qualification from their point of view, too. In addition, the information obtained during the interviews can be used as such for planning other competence tests for vocational qualifications in safety and security. Juha Kreis from Laurea University of Applied Sciences was the mentor for this research.

Keywords: Competence Based Qualification, vocational qualification in safety and security, assessment, competence tests

Sisällys

1	Johdanto	5
1.1	TAKK:n näyttötutkintostrategia	5
1.2	Tutkintojen työelämälähtöisyys	6
2	Organisaatiokuvaus kohdeorganisaatiosta	7
2.1	TAKK:n turvallisuusalan kuvaus	7
2.2	Työelämäyhteistyö ja verkostoituminen	8
3	Tutkimustehtävän esittely	9
3.1	Opinnäytetyön keskeiset käsitteet	10
3.2	Opinnäytetyön vaiheet	12
3.3	Tutkimusongelma	12
3.4	Aiheen rajaus	13
3.5	Ammatillisen perustutkinnon muodostumisperiaatteet	13
3.5.1	Turvallisuusalan perustutkinto	13
3.5.2	Turvallisuusalan toiminta tutkinnonosan ammattitaitovaatimukset	14
3.5.3	Opetussuunnitelma	15
3.5.4	Koulutuksen järjestäjän rooli	16
3.6	Tutkimusmenetelmät	16
3.6.1	Teemahaastattelu	16
3.6.2	Teemahaastattelun vaiheet	18
3.7	Validius ja reliaabelius	19
3.8	Haastattelujen analysointi	20
4	Tutkimustulosten esittely ja yhteenveto	21
4.1	Haastattelujen kohderyhmä	22
4.2	Haastattelujen teemat	23
4.3	Haastattelujen yhteenveto	25
5	Johtopäätökset	27
6	Työn arviointi	28
	Lähteet	31
	Kuviot	33
	Taulukot	34
	Liitteet	35

1 Johdanto

Oppilaitoksemme Tampereen Aikuiskoulutuskeskus, TAKK, sai turvallisuusalan perustutkinto-koulutuksen järjestämissopimuksen vuonna 2010. Koska ko. koulutusta ei ole aiemmin järjestetty, niin joudumme aloittamaan koulutuksen suunnittelun alusta. Meidän turvallisuusalan organisaatiolla on kyllä vankka kokemus muiden turvallisuusalan tutkintotilaisuuksien järjestämisestä, joten tämä antoi rohkeutta tutkia tutkintotilaisuuksien vastaavuutta työelämän tarpeiden näkökulmasta.

Tehtävänäni on organisoida turvallisuusalan perustutkinnon koulutus oppilaitoksessamme ja havaitsin, että tärkeä osa koulutusta on tutkintotilaisuukseen järjestäminen. Tehtäväkseni täsmentyi vuonna 2010, että tulen opettamaan ensimmäistä turvallisuusalan perustutkinnon ryhmää. Suunnitellessani tulevia tutkintotilaisuuksia ko. tutkintoon, huomasin, että työelämän edustajien huomioiminen on tärkeää heti suunnittelun alkuvaiheessa.

1.1 TAKK:n näyttötutkintostrategia

TAKK:lla on ammatillisten tutkintojen ja tutkintoihin valmistavien koulutusten suunnittelua ja toteutusta varten vakiintunut yhteistyö Tampereen ja sen lähikuntien työelämän kanssa. Työelämäyhteistyötä toteutetaan suunnitelmallisesti ja systemaattisesti. TAKK pyrkii olemaan Pirkanmaan johtava moniammatillinen oppilaitos, jonka asiakkaat tuntevat luotettavana ja joustavana yhteistyökumppanina ja edelläkävijänä. Asiakkaat arvostavat TAKK:sta erityisesti työelämän asiantuntijuuden ja palvelujemme vaikuttavuuden perusteella. (TAKK:n näyttötutkintostrategia 2011)

Oppilaitoksemme yksi tärkeimmistä arvoista on palvella asiakkaitamme mahdollisimman hyvin. Keskeisessä roolissa ovat pitkäjänteiset kumppanuustyypiset asiakassuhteet. Tällöin luotettavuuden merkitys korostuu entisestään. Luotettavuus on lupausten pitämisen lisäksi myös asiakkaiden odotusten täyttämistä. Yksi tärkeä asiakasryhmämme on yksityisen turvallisuusalan yritykset, joissa opiskelijamme mm. suorittavat turvallisuusalan perustutkinnon työssäoppimisjaksonsa sekä näyttötutkintonsa. Alla olevalla kuvalla TAKK osoittaa, että oppilaitoksemme toimii eri asiakkaiden tarpeiden yhteistyökumppanina. (Kuvio 1). (TAKK:n näyttötutkintostrategia 2011)

Kuvio 1: Tampereen aikuiskoulutuskeskuksen asiakkaat (TAKK:n näyttötutkintostrategia 2011)

1980- ja 1990-luvulla ammatillista aikuiskoulutusta uudistettaessa pätevyystutkinnot lakkautettiin ja tilalle haluttiin tehokkaampi ja organisaatioltaan kevyempi järjestelmä. Ammattitutkintolaki (306/1994) ja sitä täydentävä ammattitutkintoasetus (308/1994) toivat mukanaan kolmiportaisen tutkintojärjestelmän: ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon ja erikoisammattitutkinnon. Ammatillisessa perustutkinnossa osoitetaan perustehtävien hallinta, ammattitutkinnossa alan ammattityöntekijältä edellytettävää osaamista ja erikoisammattitutkinnolla alan vaativampien tehtävien hallintaa. Tärkeä muutos pätevyystutkintoihin verrattuna oli se, että tutkintoihin osallistuville ei asetettu ennakkoehtoja. Laajan koululainsäädännön uudistuksen yhteydessä myös ammatillista aikuiskoulutusta koskeva säädöstö uudistui. Aikuistutkintoa säätelevät nyt laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (630/1998) ja asetus ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (812/1998). (Ruohotie, Honka & Mustonen 2000, 93.)

1.2 Tutkintojen työelämälähtöisyys

Ruohotien ym. (2000, 94.) mielestä työelämälähtöisyys on tärkeä elementti tutkinnoissa. Näyttötutkinnot on pyritty moduloimaan ja rakentamaan työelämän vaatimuksia vastaaviksi. Tämä edellyttää työelämän ja opetusalan yhteistyötä, ns. kolmikantaperiaatetta. Kolmikantaan

kuuluvat työnantajan, työntekijän ja oppilaitoksen edustajat. Kolmikannan toteutuminen ei ole kuitenkaan toteutunut toivotulla tavalla etenkin työelämän edustuksen ontuessa.

Lain tarkoituksena on ylläpitää ja kohottaa aikuisväestön ammatillista osaamista, antaa valmiuksia itsenäiseen ammatinharjoittamiseen, kehittää työelämää, edistää työllisyyttä ja tukea elinikäistä oppimista. (Ruohotie ym. 2000,93.) Tutkimuksen tarkoituksena on tutkia työelämän tarpeista ja heidän kokemuksistaan vastaavista turvallisuusalan näytöistä. Haastatteluaineisto antaa ajankohtaista tietoa työelämän tarpeista oppilaitokselle sekä edistää kouluttajien ja työnantajien yhteistyötä.

2 Organisaatiokuvaus kohdeorganisaatiosta

Tampereen Aikuiskoulutussäätiö on perustettu 18.4.1962. Säätiö ylläpitää Tampereen Aikuiskoulutuskeskusta (TAKK). TAKK:ssa opiskelee vuosittain yli 13000 aikuisopiskelijaa. Tutkintotarjonta kattaa 96 erilaista tutkintoa. TAKK:n tavoitteena on parantaa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä, jossa onnistuakseen he vahvistavat aikuisten ammatillista osaamista monipuolisilla koulutus-, tutkinto- ja kehittämispalveluilla. TAKK:n toiminta-alueena on pääasiassa Pirkanmaa, jossa on yhteensä viisi eri toimipistettä. (TAKK:n näyttötutkintostrategia 2011.)

TAKK:n tärkein asia on asiakaslähtöisyys. Tämä tarkoittaa sekä työelämlähtöisyyttä yleensä että yksittäisen asiakkaan tarpeiden tunnistamista. Avainasemassa ovat henkilöstön halu, kyky ja mahdollisuudet jalkautua asiakkaiden pariin. Asiakaslähtöisyyden parantaminen edellyttää myös joustavuutta tutkintoihin liittyvissä asioissa. Keskeisessä roolissa ovat pitkäjänteiset kumppanuustyypiset asiakassuhteet. Tällöin luotettavuuden merkitys korostuu entisestään. Luotettavuus on lupauksen pitämisen lisäksi myös asiakkaiden odotusten täyttämistä. (TAKK:n näyttötutkintostrategia 2011.)

2.1 TAKK:n turvallisuusalan kuvaus

Turvallisuusala on osa palvelu-alaa ja turvallisuusalan henkilöstö on koulutuspäällikkö ja neljä kouluttajaa. Turvallisuusalan kouluttajat ovat käyneet valtakunnallisen näyttötutkintomestarikoulutuksen, missä annetaan valmiudet toimia arvioijina tutkintotilaisuuksissa. Koulutus-päällikkö koordinoi tutkintotilaisuudet ja varaa kouluttajalle riittävästi resursseja tutkintoprosessin läpiviemiselle. Lisäksi koulutus-päällikkö kutsuu koolle Pirkanmaalla toimivan turvallisuusalan neuvottelukunnan, missä yksityisen turvallisuusalan vaikuttajat kokoontuvat. Neuvottelukunta on myös tärkeä foorumi, kun näyttötutkintoasioita kehitetään. Koulutus-päällikön toimenkuvaa määriteltäessä TAKK:ssa koulutus-päälliköiden keskeiseksi vastuualueeksi on asetettu näyttötutkintotoiminnan edistäminen (TAKK:n näyttötutkintostrategia 2011).

Osaston tukipalveluina on laaja verkosto tuntikouluttajia sekä sihteeri joka käyttää noin päivän viikossa työajastaan turvallisuusalan tukemiseen. Sihteerin tehtäviin kuuluu mm. tutkintotilaisuuksien yhteenvedojen päivittäminen turvallisuusalan tutkintotoimikunnalle. Arvioitsijoita jotka arvioivat turvallisuusalan tutkintotilaisuuksia työelämän näkökulmasta on noin 20 henkilöä.

TAKK:n näyttöstrategian (2011) mukaan näyttötutkinnon vastuuhenkilö, valmistavien koulutusten vastuukouluttaja tai sihteeri tiedottaa tutkinnoista. Tiedottaminen tapahtuu järjestämissopimuksen mukaisesti tutkintotoimikunnalle ja muille keskeisille tahoille, kuten koulutuksen ostajille, oppilaitoksen tiedotuksesta ja markkinoinnista vastaaville henkilöille. Koulutuksen valinnoissa, orientoinneissa ja esittelyissä kerrotaan tutkintojärjestelmästä ja suoritusmahdollisuuksista sekä tarkemmin kyseisen tutkinnon tutkintotilaisuuksista aikatauluineen.

TAKK:ssa koulutuksessa tai tutkintotilaisuuksissa olleet opiskelijat ja työelämäyhteistyökumppanit ovat arvokas tiedotuskanava tutkinto- ja koulutusmahdollisuuksista. Suorat asiakaskontaktit esimerkiksi työpaikkakäynnit, yrityskoulutukset sekä kaikki henkilökohtaiset yhteydenotot ja asiakastilaisuudet hyödynnetään tutkintojen markkinoinnissa. Lisäksi tutkinnon suorittajille, arvioijille, kouluttajille ja yhteistyökumppaneille järjestetään tiedotus-, neuvonta- ja päivitystilaisuuksia. (Tampereen Aikuiskoulutuskeskus 2011.)

2.2 Työelämäyhteistyö ja verkostoituminen

TAKK:lla on ammatillisten tutkintojen ja tutkintoihin valmistavien koulutusten suunnittelua ja toteutusta varten vakiintunut yhteistyö Tampereen ja sen lähikuntien työelämän edustajien kanssa. Työelämäyhteistyötä tehdään suunnitelmallisesti ja systemaattisesti. Näyttötutkinnon järjestämisessä on suunnitteluryhmä, joka koostuu yritysten työnantajien, työntekijöiden ja oppilaitoksen edustajista. Ryhmä suunnittelee tutkinnon perusteiden pohjalta tutkinnon osittain näyttötutkintoprosessia, siihen liittyviä tutkintotilaisuuksia, näyttöympäristöjä ja arviointia. (TAKK:n näyttötutkintostrategia 2011)

Tutkintotilaisuudessa ammattitaidon arviointi on prosessi, jossa arviointiaineiston keräämisellä ja arvioinnin dokumentoinnilla on keskeinen merkitys. Arvioinnissa tulee perusteellisesti ja huolellisesti tarkastella sitä, miten tutkinnon suorittaja on osoittanut osaavansa sen, mitä tutkinnon perusteissa ko. tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksissa edellytetään. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä. (Opetushallitus 2010, 22.)

Näyttötutkintoprosessi suunnitellaan Opetushallituksen näyttötutkinto-oppaan ja henkilökohtaistamismääräyksen mukaan. Ryhmän jäsenet toimivat työpaikkojen yhteyshenkilöinä ja osoittavat arvioijakriteerien mukaisia henkilöitä yhteisöstään tutkintosuoritusten arvioijiksi tai toimivat itse arvioijina. TAKK toimittaa tutkintotoimikunnille ajan tasalla olevat nimilistat arvioijista tutkintotoimikuntien määräysten mukaan. TAKK kouluttaa näyttöpaikkojen arvioijat, toimii arvioinnin asiantuntijana ja kehittää saadun palautteen perusteella näyttötutkinto-toimintaa. (TAKK:n näyttötutkintostrategia 2011)

TAKK:n turvallisuusala on perustanut turvallisuusalan neuvottelukunnan johon kuuluvat oppilaitoksen lisäksi yksityisen turvallisuusalan työelämän edustajia Pirkanmaan alueelta. Neuvottelukunnan tarkoitus on parantaa työelämän ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä. Neuvottelukunta kokoontuu kahdesti vuodessa tai tarvittaessa.

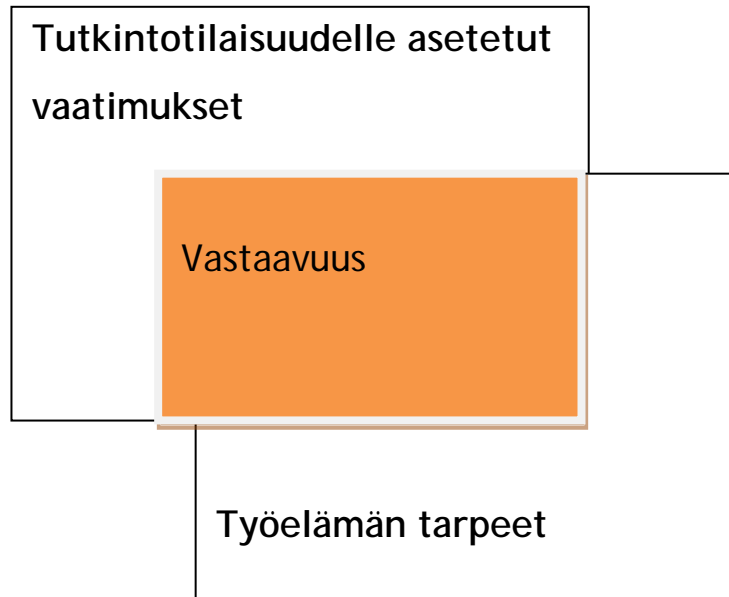
3 Tutkimustehtävän esittely

Turvallisuusalalla kouluttajat ovat kouluttajapalaverissa pohtineet sitä, että miten tutkintotilaisuudet toteutuisivat mahdollisimman laadukkaasti ja samalla rasittamatta kolmikannan työnantajaedustajaa tarpeettomasti. Varsinaisen ajatuksen tutkimukselle tuli kun havaitsimme TAKK:ssa, että tutkittua tietoa ei ole työelämän näkökulmasta kovinkaan paljoa ja suurin osa näyttötutkintosuunnitelmista pohjautui eri kouluttajien henkilökohtaisiin näkemyksiin työelämän tarpeista.

Pirkanmaalla toimivat turvallisuusalan yritykset, joissa tutkintotilaisuuksia tullaan järjestämään, ei vielä ole kokemuksia turvallisuusalan työelämässä toteutettavista näyttötutkinnoista. Lisäksi olemme havainneet työelämän ajankäytössä olevat haasteet ja olemmekin pyrkineet palvelemaan työelämää mahdollisimman hyvin. Muun muassa suuntaamalla voimavarojamme ko. tutkimukseen siitä, että miten rasitamme heidän organisaatioita mahdollisimman vähän ja samalla kääntämään yrityksen kuluttamat resurssit voimavaraksi.

Pirkanmaalla kokoontuva turvallisuusalan neuvottelukunta oli kokouksessaan 2.9.2010 esittänyt TAKK:lle kehittämistoimenpiteitä, joita olivat mm. arvioitsijoiden koulutuksen lisääminen sekä yritysten koulutuksiin liittyvien lisätarpeiden kuuleminen. Turvallisuusalan neuvottelukuntaan kuuluvat merkittävien vartioimisliikkeiden edustajisto Pirkanmaalta. TAKK:n turvallisuusalan koulutuspäällikkö lupasi kokouksessa kuunnella yrityksiä koulutusten lisätarpeiden suhteen. Kokouksen jälkeen koulutuspäällikkö informoi myös turvallisuusalan kouluttajia em. tarpeista. Tämä opinnäyte myös tältä lähestymiskannalta pyrkii palvelemaan ja edistämään työelämän tarpeita.

Alla olevan kuvan tummennettu neliö on se tutkittava asia, jota tutkimalla pyrin saamaan ne-
liön mahdollisimman suureksi ja vastaamaan työelämän tarpeita kuitenkin heikentämättä
tutkintotilaisuudelle annettuja viranomaisten ja TAKK:n asettamia vaatimuksia.

Kuvio 2: Tutkintotilaisuuksien vastaavuus työelämän tarpeiden ja tutkintotilaisuudelle aset-
tujen vaatimusten näkökulmasta

3.1 Opinnäytetyön keskeiset käsitteet

Turvallisuusalan käsitteiden ja termien yksiselitteisyyden varmistamiseksi on syytä määritellä
tässä työssä käytettävät yleisimmät termit. Työhön liittyviä keskeisiä käsitteitä ovat:

Turvallisuusalan perustutkinnon tavoitteena on, että tutkinnon suorittaneella henkilöllä on
laaja-alaiset perustiedot ja valmiudet työskennellä, erikoistua tai jatkokouluttaa itseään kai-
killa turvasektorin aloilla. Perustutkinto antaa perusvalmiudet ammattitaidon kehittämiseen.
Hän osaa soveltaa oppimiaan taitoja ja tietoja vaihtelevissa työelämän tilanteissa erilasten
työnantajien palveluksessa tai itsenäisenä yrittäjänä. Turvallisuusalan perustutkinnon suori-
tanut on oma-aloitteinen, luotettava, laatu tietoinen sekä asiakaspalvelu- ja yhteistyöhenki-
nen. (Opetushallitus 2010, 8.)

Yksityisillä turvallisuuspalveluilla tarkoitetaan ansiotarkoituksessa suoritettavaa vartioimisliiketoimintaa, jota ovat vartioimistehtävien hoitamista, rakenteellista suojausta tai sähköisen valvontajärjestelmien suunnittelemista, asentamista, korjaamista tai muuttamista sekä muiden turvallisuusjärjestelyjen suunnittelua. (282/2002).

Vartioimistehtäviä ovat omaisuuden vartioiminen, henkilön koskemattomuuden suojaaminen, sekä vartioimiskohteeseen tai toimeksiantajaan kohdistuneiden rikosten paljastaminen samoin kuin näiden tehtävien valvominen (282/2002).

Ammatillisella aikuiskoulutuksella tarkoitetaan ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomia, näyttötutkintoina suoritettavia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja samoin kuin niihin valmistavaa koulutusta sekä muuta kuin näyttötutkintoon valmistavaa lisäkoulutusta. (Opetushallitus 2011, 89.)

Arvioijalla tarkoitetaan ammattitaidon osoittamista eli tutkintosuoritusta arvioivaa henkilöä. (Opetushallitus 2011, 89.)

Kolmikantainen edustus näyttötutkintojärjestelmässä tarkoittaa työnantajien, työntekijöiden ja opettajien edustusta näyttötutkintoprosessin eri vaiheiden toteutuksessa sekä edustusta tutkintotoimikunnassa. (Opetushallitus 2011, 91.)

Näyttötutkinto on ammatillisessa aikuiskoulutuksessa annetussa laissa tarkoitettu ammattitaidon hankkimisesta riippumaton, työelämän hyväksymä perus-, ammatti tai erikoisammattitutkinto. Tutkinnon perusteissa osoitettu ammattitaito osoitetaan tutkintotilaisuuksissa. Näyttötutkinto antaa kelpoisuuden korkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin ja yleisen kelpoisuuden ammattikorkeakouluopintoihin. (Opetushallitus 2011,92.)

Näyttöympäristö on toimintaympäristö, jossa tutkinnon perusteissa määritelty ammattitaito osoitetaan. (Opetushallitus 2011,92.)

Tutkinnon järjestäjä on ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (631/1998) 7§:n mukainen koulutuksen järjestäjä tai muu yhteisö tai säätiö, joka on tehnyt tutkintotoimikunnan kanssa tiettyä tutkintoa koskevan järjestämissopimuksen. (Opetushallitus 2011, 93.)

Tutkintosuoritus on näyttötutkinnon suorittajan tutkintotilaisuudessa antama osoitus tutkinnon perusteissa vaadittavasta ammattitaidosta. (Opetushallitus 2011, 93.)

Tutkintotilaisuus on tapahtuma, jossa näyttötutkinnon suorittaja osoittaa tutkinnon perusteissa vaadittavan ammattitaidon. (Opetushallitus 2011, 94.)

3.2 Opinnäytetyön vaiheet

Aloitin opinnäytetyöprosessin keräämällä tietoa valitsemastani aiheesta. Tutkittua tietoa löytyi kiitettävästi eri tutkimusmenetelmistä, mutta yksityisen turvallisuusalan kirjallisuutta löytyikin jo suppeammin tai sitten kirjat olivat vanhentuneita mm. lainsäädännön osalta. TAKK näyttötutkintostrategia oli päivitetty vuonna 2011. Päivitetty strategia antoi oppilaitoksen asettamat linjaukset työlleni.

Tutkimuksen alussa kartoitin mahdolliset haastateltavat Pirkankaan alueelta. Haastateltavien valinta joka osoittautui yllättävän helpoksi, koska oppilaitoksemme arvioijaverkosto jo oli valmiina. Asiantuntijoille näyttöympäristöt olivat jo tuttuja. Tärkeänä seikkana pidin asiantuntijoiden valinnassa sen, että heillä oli aikaisempaa kokemusta turvallisuusalan tutkintotilaisuuksista ja he olivat olleet arvioimassa tutkintotilaisuuksia joko työnantajan tai työntekijän ominaisuudessa. Lisäksi oli tärkeää se, että haastateltavat olivat tekemisissä käytännön vartijan työn kanssa ja että heillä on kokemusta uusien työntekijöiden kanssa työskentelystä. Heidän kutsumisensa haastatteluun onnistui kahdessa viikossa. Ainoastaan yksi haastatteluun pyytämäni henkilö kieltäytyi haastattelusta vedoten työkiireisiinsä.

Teemahaastattelut käynnistin keväällä 2011 ja sain haastattelut litteroitua myös kevään kuluessa. Litteroitujen haastattelujen analysointi oli usean kuukauden mittainen prosessi. Tätä prosessia helpotti se, että olin itse haastatellut jokaisen haastateltavan joten muistin pääpiirteissään myös haastattelujen luonteen. Alleviivasin haastattelujen ydinkohdat ja siirsin aiheet taulukkoon, tämä helpotti aiheiden analysointia ja johtopäätösten tekemistä. Opinnäytteen kirjoitustyötä tein analysoinnin, haastattelujen ja litteroinnin ohessa kevään ja kesän 2011 kuluessa.

3.3 Tutkimusongelma

Kysymys. Millainen tutkintotilaisuus vastaa parhaiten turvallisuusalan perustutkinnon näkökulmasta Pirkanmaan yksityisen turvallisuusalan työelämän tarpeita?

Tutkintotilaisuuksien arvioinnissa saattaa työelämän edustajilla olla epävarmuutta, joka johtuu siitä, että eivät tunne riittävästi tutkinnon perusteita kun heille ei ole järjestetty arviointikoulutusta. (Yrjölä ym. 2000, 225.) Tutkimuksessani pyrinkin selvittämään mm arviointikoulutuksen riittävyttä Pirkanmaan turvallisuusalan yritysten näkökulmasta. Lisäksi tutkimuksessa halutaan selvittää muita työelämän tarpeita mitä muuten oppilaitoksemme ei ole havainnut suunnitellessaan tutkintotilaisuuksia.

Pirkanmaalla kokoontuva turvallisuusalan neuvottelukunta oli esittänyt TAKK:lle kehittämis-toimenpiteitä ja etenkin turvallisuusalan arvioitsijoiden koulutustarpeesta. Tutkimuskysymyksellä haluttiin saada konkreettista tietoa siitä, että tutkimalla työelämän tarpeita ja tutkintotilaisuuksien vastaavuutta työelämän tarpeisiin voimme osoittaa työelämälle ryhtyneemme toteuttamaan heidän ehdotuksiaan ja näin kehitämme sekä koulutuksiamme, yhteistyötä työelämän kanssa, tutkintoympäristöä että näyttötutkintoprosesseja.

3.4 Aiheen rajaus

Kun aihe on löytynyt, sitä on useimmiten rajattava. On tarkennettava ajatusta siitä, mitä haluaa tietää tai mitä haluaa osoittaa keräämällään aineistolla (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 81.) Opinkäytetyön olen rajannut koskemaan Pirkanmaan turvallisuusalan yritysten työelämän tarpeita. Rajasin tutkimuksen käsittämään Pirkanmaata, koska oppilaitoksemme toimii Pirkanmaan alueella ja näin oppilaitoksemme saa täsmällistä tietoa toimialueemme tarpeesta.

Turvallisuusvalvojan perustutkinnosta olen ottanut tarkastelun kohteeksi turvallisuusalan toiminta tutkintotilaisuuden, joka on kaikille opiskelijoille pakollinen tutkinnon osa. Koko perustutkinnon ottaminen tutkittavaksi olisi ollut liian laaja kokonaisuus. Turvallisuusalan perustutkinnon tutkintotilaisuuksien samankaltaisuus antaa vertailukelpoista tietoa myös muille tutkinnon osille. Hirsjärven ym. (2009, 81) mukaan Silverman (1994, 2-3) on todennut, että aloittelevat tutkijat valitsevat aiheita jotka ovat toivottoman laajoja tutkittavaksi. Näillä em. tehdyillä rajauksilla tutkimukseen saadaan tarpeellista tietoa hyödynnettäväksi tutkintotilaisuuksien suunnitteluun kolmikannan tarpeita silmälläpitäen.

3.5 Ammatillisen perustutkinnon muodostumisperiaatteet

Ammatilliset perustutkinnot muodostuvat ammatillisista tutkinnon osista, jotka voivat olla pakollisia tai valinnaisia. Lisäksi peruskoulutuksena suoritettaviin tutkintoihin sisältyy pakollisia ja valinnaisia ammattitaitoa täydentäviä tutkinnon osia (yhteiset opinnot) sekä vapaasti valittavia tutkinnon osia. (Opetushallitus 2010,12.)

3.5.1 Turvallisuusalan perustutkinto

Turvallisuusalan perustutkinnossa on yksi koulutusohjelma, jonka nimi on turvallisuusvalvojan koulutusohjelma. Ammatillisen tutkinnon osista kaikille pakollinen tutkinnon osa on nimeltään turvallisuusalan toiminta (30 opintoviikkoa). Loput ammatillisen tutkinnon osista (60 opintoviikkoa) koostuvat kaikille valinnaisista tutkinnon osista, muista valinnaisista tutkinnon osista ja ammatillista osaamista yksilöllisesti syventävistä tutkinnon osista. (Opetushallitus 2010,10-

12.) Tässä opinnäytetyössä olen ottanut tarkastelun kohteeksi turvallisuusalan toiminta tutkintotilaisuuden.

3.5.2 Turvallisuusalan toiminta tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa osallistumalla erilaisiin turvallisuusalan työtehtäviin aidossa työkohteissa tai muussa mahdollisimman hyvin sen oloja vastaavassa paikassa (Opetushallitus 2010, 27). Tärkeää opiskelijan kannalta on löytää sellainen työssäoppimispaikka, missä hän voi suorittaa myös tutkintotilaisuutensa. Alla ammattitaitovaatimukset jotka pitäisi pystyä suorittamaan työssäoppimisjakson aikana. Opiskelijoilla on myös mahdollista suorittaa tutkintonsa simuloituna näyttönä oppilaitoksessa, jos työssäoppimispaikassa ei voida järjestää tutkintosuoritusta.

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa:

- hahmottaa yritysturvallisuuden osa-alueet
- tehdä yritysturvallisuuteen liittyviä uhka- tai riskikartoituksia
- tehdä ennalta ehkäiseviä turvallisuussuunnitelmaluonnoksia
- ottaa huomioon vartiointitoiminnan, pelastustoiminnan ja turvallisuusteknisen toiminnan työssään
- ottaa huomioon työssään turvallisuuteen liittyvän lainsäädännön perusteet
- tiedottaa ja viestiä työhönsä sopivalla tavalla
- toimia voimankäytön ja itsepuolustuksen perusteiden mukaisesti
- toimia väkivaltaa, onnettomuuksia ja rikoksia estävällä tavalla
- toimia terveyttä edistävien tapojen mukaisesti työ- ja opiskeluyhteisöissä (TYKY-toiminta)
- palvella sisäistä ja ulkoista asiakasta turvallisuusosalalla
- ottaa huomioon yrittäjyyden ja markkinoinnin perusteet turvallisuusosalalla
- tehdä yhteistyötä turvallisuusalan keskeisten viranomaisorganisaatioiden ja yhteisöjen kanssa
- toimia tulityö- ja työturvallisuuskoulutuksen edellyttämällä tavalla
- toimia onnettomuustilanteissa ensiapukoulutuksen edellyttämällä tavalla
- raportoida työnsä tilanteen vaatimalla tavalla. (Opetushallitus 2010, 24.)

Opetushallituksen ammattitaitovaatimukset ovat hyvin yleisellä tasolla ja jättävät paljon harkinnanvaraa oppilaitokselle sekä tutkintotilaisuuden arvioijalle soveltaa ja arvioida tutkintoti-

laisuutta. Osa opiskelijan oppimisesta tapahtuu työssäoppimispaikassa ja opiskelijoiden työssäoppimispaikat voivat sisällöltään vaihdella hyvinkin paljon.

3.5.3 Opetussuunnitelma

Opetusministeriö päättää tutkintorakenteesta, opetushallitus päättää tutkintojen perusteista ja alakohtaiset tutkintotoimikunnat koordinoivat tutkintojenjärjestämistä ja valvovat tutkintojen tasoa. (Ruohotie ym. 2000,93.) TAKK:n oppilaitoskohtainen opetussuunnitelma perustuu ministeriön linjauksiin. Oppilaitoskohtainen opetussuunnitelma ei kuulu tähän opinnäytetyöhön.

Antikaisen (2000, 174-176) mukaan opetussuunnitelmat ovat vuosikymmenien saatossa kehittyneet jatkuvasti. Opetussuunnitelmilla on historialliset, yhteiskunnalliset, poliittiset ja taloudelliset perustat ja sidokset. Opetussuunnitelmat ovat hallinnollisia asiakirjoja, joissa esitetään opetuksen tavoitteet, opetettavat tieto- ja taitosisällöt, opetustavat, opetukseen ja oppimiseen käytettävä aika sekä opiskelijalta vaadittava toiminta ja toiminnan arvioinnin perusteet. Opetussuunnitelmat perustuvat aina yhteiskunnan tilasta, tarpeista ja tulevaisuudesta tehtyyn analyysiin, jonka perusteella niihin valikoidaan erilaisten tietojen ja taitojen sisältö.

Näyttötutkintojen järjestämisestä ja valvomisesta vastaavat tutkintotoimikunnat, jotka nimeää Opetushallitus. Tutkintotoimikuntien tulee edustaa ainakin työnantajia, työntekijöitä, opettajia ja tarpeen mukaan yrittäjiä. Tutkintotoimikunta sopii tutkintojen järjestämisestä koulutuksen järjestäjien sekä tarvittaessa muiden yhteisöjen tai säätiöiden kanssa. (Laki 631/1998, 7 §.) . Tässä opinnäytetyössä on Turvallisuusalan tutkintotoimikunta, joka vastaa näyttötutkintojen järjestämisestä ja valvonnasta. (Opetushallitus 2011, 22.)

Tutkintorakenteen päättää opetusministeriö. Näyttötutkintojen tutkintonimikkeet on suojattu siten kuin ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/1998) 45 §:ssä ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998) 12 §:ssä säädetään.

Tutkinnoissa vaadittava ammattitaito määritellään Opetushallituksen julkaisemissa näyttötutkinnon perusteissa, jotka ovat yhdessä elinkeinoelämän kanssa määriteltyjä työelämän työkokonaisuuksia. Vuonna 2011 on tutkintorakenteessa yhteensä 371 ammatillista tutkintoa, joista ammatillisia perustutkintoja oli 52, ammattitutkintoja 189 ja erikoisammattitutkintoja 130. (Opetushallitus 2011, 17.)

3.5.4 Koulutuksen järjestäjän rooli

Koulutuksen järjestäjä varaa koulutukseen tarvittavat voimavarat. Koulutuksen järjestäjä huolehtii opetussuunnitelmassa siitä, että opiskelija voi saavuttaa tutkinnolle asetetut tavoitteet, saa riittävästi opetusta ja tarvitsemaansa ohjausta koulutuksen järjestämistavasta riippumatta oppilaitoksen kaikkina työpäivinä, myös työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen aikana. (Opetushallitus 2010, 17.)

Turvallisuusalan perustutkinnon arviointi toteutetaan kolmikantaperiaatteella ja se perustuu tutkinnon perusteissa annettuihin ammattitaitovaatimuksiin ja arviointikriteereihin. Arviointikeskustelussa ovat mukana tutkinnon suorittaja (itsearviointi), tutkintosuoritusten arvioijat työnantajan ja työntekijän edustajat sekä oppilaitoksen edustaja (kolmikanta). Arvio ja palaute annetaan tutkinnon suorittajalle heti arvioinnin jälkeen. Samalla käydään arviointikeskustelu prosessista ja sen kehittämistarpeista. (TAKK:n näyttötutkintostrategia 2011)

3.6 Tutkimusmenetelmät

Tiedonkeruumenetelmänä tässä opinnäytetyössä käytettiin teemahaastattelua. Haastattelu on laadullinen, eli kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä. Laadullista tutkimusmenetelmää käyttävä tutkija usein haastattelee tutkimuskohteen jäseniä ja kerää selostuksia joiden avulla hän kuvailee tutkimuskohteen jäsenten käytöstapoja ja käyttäytymistapoja. (Vilkkä 2005, 23.) Laadullinen tutkimusmenetelmä on toimiva menetelmä silloin, kun tavoitteena on aiheen kokonaisvaltainen ymmärtäminen (Vilkkä 2005, 63.). Tässä opinnäytetyössä on keskitytty keräämään koko tutkintotilaisuuden kannalta oleellisia tietoja.

Haastattelu on yksi käytetyimpiä tiedonkeruun muotoja, koska se on erittäin joustava menetelmä ja se sopii todella moniin erilaisiin tutkimustarkoituksiin. Haastattelutilanteessa ollaan henkilökohtaisessa kielellisessä vuorovaikutuksessa tutkittavan kanssa, jolloin tilanne luo mahdollisuuden suunnata tiedon hankintaa itse tilanteessa (Hirsjärvi & Hurme 2000, 34.) Tutkimuksen mukaan haastattelussa tulee olla valittu tarkoitus ja näin ollen siinä on aina kysymys järjestelmällisestä tiedonkeruun muodosta: on olemassa selvät kysymykset joihin vastauksia halutaan. Laadullisen tutkimusmenetelmän haastattelumuotoja ovat lomake-, teema- ja avoinhaastattelu, eli metodeja missä tutkittavien näkökulmat ja ääni pääsevät esille. (Hirsjärvi. ym. b2009, 164.) Tässä raportissa on käytetty haastattelumuotona teemahaastattelua.

3.6.1 Teemahaastattelu

Teemahaastattelussa tutkimusongelmasta poimitaan keskeiset aiheet tai teema-alueet, jotka haastattelussa on välttämätöntä käsitellä. Kaikkia kysymyksiä ei tällöin ole tarpeen kirjoittaa

valmiiksi, vaan kysymykset voivat olla hyvinkin laajoja ja keskustelua ohjaillaan tarkentavilla kysymyksillä. Teemojen käsittelyjärjestyksellä ei myöskään ole merkitystä haastattelun aikana. (Vilka 2005, 101-102.) Haastattelun rakennetta laadittaessa tulee kiinnittää huomiota sen pituuteen ja kysymysten lukumäärään. Valitaan kohdejoukko haastatteluun tarkoituksenmukaisesti (Hirsjärvi ym. 2009, 164.). Haastateltavat ovat kokeneita työelämänarviojia tai tulevat olemaan arviojia turvallisuusvalvojan perustutkinnossa. Teemahaastattelumenetelmä on hyvin joustava tutkimusmenetelmä ja antaa tutkijalle vapauksia tehdä tutkimuksestaan omannäköisensä.

Hirsjärven ja Hurmeen (2009, 48) mukaan teemahaastattelu on lähempänä strukturoimatonta kuin strukturoitua haastattelua. Teemahaastattelu on puolistrukturoitu menetelmä siksi, että yksi haastattelun aspekti, haastattelun aihepiirit, teema-alueet, on kaikille samat. Tutkimuksen tekijällä, joka toimi myös haastattelijana, oli teemahaastattelurunko ja puolistrukturoidut kysymykset mukana haastatteluissa (ks.liite 2). Haastateltaville jaettiin kysymysrungot ja aihepiirit etukäteen. Haastattelukysymykset ovat tutkimusraportin liitteessä.

Haastattelussa isona etuna muihin tiedonkeruumuotoihin on se, että siinä pystytään säätelemään aineistonkeruuta hyvin joustavasti tilanteen edellyttämällä tavalla. Haastatteluteemojen järjestystä voidaan säädellä tarpeen mukaan ja vastauksia on mahdollista tulkita sekä tarkentaa enemmän kuin esimerkiksi postikyselyssä. Haastattelumenetelmää valittaessa perustelut voivat vaihdella aina filosofisista lähtökohdista konkreettisiin seikkoihin. (Hirsjärvi ym. 2009, 205.)

Haastattelun valintaa puoltavat usein erilaiset syyt. Esimerkiksi halutaan korostaa sitä, että haastateltava on nähtävä tutkimustilanteessa subjektina ja hänelle on annettava mahdollisuus tuoda esille itseään koskevia asioita mahdollisimman vapaasti. Tällöin haastateltava on merkityksiä luova ja aktiivinen osapuoli niin itse tutkimuksessa kuin sen etenemisessä. Haastattelu on sopiva menetelmä myös silloin kun käsiteltävää aihetta on vasta vähän tutkittu ja/tai aihealue on melko tuntematon, jolloin tutkijan on vaikeaa tietää etukäteen keskustelun kulkua.

Vilkan (2006, 22) mukaan tutkimushavaintoja voidaan tehdä tekstistä, tilanteista, tapahtumista, ihmisten puheista tai käyttäytymisestä, kuten eleistä ilmeistä asennoista, liikehdinnästä. Tutkimukseen voi löytää tarkoituksenmukaista havaintoaineistoa yhtä hyvin tutkittavan haastattelusta kuin erilaisista tutkittavista koskevista dokumenteista. tässä tutkimuksessa havaintoja tehtiin videotallenteesta litteroidusta tekstistä.

Haastattelussa myös nähdään haastateltavan kehonkieli, eli ilmeet ja eleet: hän voi kertoa itsestään ja aiheestaan enemmän kuin tutkija pystyy ikinä ennakoimaan. Tällöin voidaan syventää saatuja tietoja ja pyytää perusteluja esitetyille mielipiteille sekä esittää tarvittaessa

lisäkysymyksiä. Nämä ovat vain muutamia seikkoja jotka puoltavat haastattelun valintaa tutkimusmenetelmäksi. (Hirsjärvi ym. 2009, 205.)

3.6.2 Teemahaastattelun vaiheet

Ensimmäinen kontakti haastateltaviin oli puhelinneuvottelu, missä kysyttiin haastateltavien halukkuutta haastatteluun. Tämän jälkeen haastateltaville lähetettiin sähköpostitse kirje, jossa esiteltiin pääpiirteissään haastattelijan opiskelusta Laurea- Ammattikorkeakoulussa sekä kyseessä olevasta opinnäytetyöstä. Kirjeessä heille kerrottiin myös opiskelijoiden opinnoista ja niiden etenemisestä tutkintotilaisuuteen saakka sekä haastateltavat saivat myös kysymysrunгон etukäteen luettavaksi. Lisäksi haastateltaville kerrottiin tutkimuksen tarkoitus. Puhelinneuvottelujen jälkeen vain yksi haastateltava kieltäytyi haastatteluista vedoten resurssipuulaansa.

Haastatteluun pyydettiin varaamaan riittävästi aikaa 2-3 tuntia. Haastateltaville kerrottiin, että haastattelut tullaan dokumentoimaan äänittämällä haastattelu, ellei haastateltavilla ole sitä mitään vastaan. Haastattelut järjestettiin sellaisissa toimistohuoneissa, missä ei ollut muita läsnä häiritsemässä haastattelun kulkua. Hirsjärven ym. (2009, 206) mielestä haastattelun etuna on, että vastaajiksi suunnitellut henkilöt saadaan yleensä mukaan tutkimukseen. Haastateltavat voidaan myös tavoittaa helposti jälkikäteen, jos on tarpeen tehdä seuranta tutkimusta.

Aineisto muuttuu haastattelusta litteroiduksi tekstiksi. Nauhoitetut tutkimushaastattelut muutetaan litteroinnin avulla tekstiksi jota tutkitaan. Tutkimuksessa tutkitaan harvoin suoraan äänitallennetta. (Vilka 2006, 26-27.) Tässä tutkimuksessa on äänitallenteet litteroitu ja litteroinnit on tekstimuodossa jota tutkitaan. Oman haasteensa aineiston analysointiin antoi se, että osa lauseista oli keskeneräisiä, mutta koska tutkija haastatteli kaikki tutkimukseen osallistuneet, niin lauseiden tulkinta oli helpompaa ja virhetulkintojen mahdollisuus oli pienempi.

Haastattelun jälkeen haastattelut litteroitiin ja lähetettiin haastatteluun osallistuneille tarkastettavaksi ja mahdollisia lisähuomioita varten täydennettäväksi. Näin pystyttiin pienentämään haastattelijan tulkintavirheet havainnoitejaan tehdessään. Analysointivaiheessa litteroiduista dokumenteista alleviivattiin keskeiset tutkintatulokset. Alleviivauksen jälkeen keskeisistä tuloksista tehtiin taulukko, joka analysointivaiheessa helpotti johtopäätösten tekemistä. Hirsjärven ja Hurmeen (2009, 185) mukaan haastattelun laatua parantaa se, että haastattelu litteroidaan niin nopeasti kuin mahdollista, varsinkin jos tutkija itse sekä haastattelee että litteroi.

Haastatteluun liittyvät edut saattavat kuitenkin joissain tapauksissa olla myös haittoja, asioilla kun on aina kaksi puolta. Haittana voi olla vaikkapa se, että se vie paljon aikaa. Lyhyisiin haastatteluihin ei usein kannata edes henkilökohtaisesti ryhtyä, vaan silloin on järkevää käyttää kyselylomaketta. Haastattelun tekeminen edellyttää huolellista suunnittelua ja perehtymistä haastattelijan rooliin ja tehtäviin - se myös vie aikaa. Haastattelutilanteeseen voi tulla monia virhelähteitä, jotka saattavat aiheutua niin haastattelijasta kuin haastateltavastakin. (Hirsjärvi ym. b2009,206.)

Hirsjärvi ja Hurme (2009, 124) pohtivatkin, miksi haastattelu ei aina onnistu. He esittävät syiksi esimerkiksi haastateltavan hankaluus, haastattelijan väsymys tai tilapäinen motivaation puute. Lisäksi he esittävät muutamia ulkoisia tekijöitä, jotka saattavat olla esteenä haastattelun onnistumiselle. Näitä tekijöitä voivat olla mm. muiden ihmisten läsnäolo haastattelun aikana. Tutkimuksen haastatteluissa oli poistettu kyseiset mahdolliset haittatekijät ja haastattelupaikka sekä haastatteluvälineisiin kiinnitettiin erityistä huomiota. Hirsjärvi ja Hurme (2009, 184-185) jatkavatkin, että aineiston keruun laadukkuutta voidaan parantaa tekemällä hyvä haastattelurunko ja kiinnittämällä huomiota tekniseen välineistöön mitä haastatteluissa käytetään.

Haastattelun luotettavuutta saattaa heikentää myös se, että haastateltavalla on taipumus antaa sosiaalisesti suotavia vastauksia tai tietoa aiheesta, josta ei haastattelussa edes kysytä. Tuloksia tulkitessa täytyy ottaa huomioon, että niiden yleistämisessä ei pitäisi liioitella, koska tutkittavat saattavat puhua muuta kuin jossakin toisessa tilanteessa. Haastattelutilanteet ovat siis aina konteksti- ja tilannesidonnaisia. (Hirsjärvi ym. b2009, 206.) Omassa haastattelussa otettiin nämä seikat huomioon ja poistin ulkoiset häiriötekijät. Lisäksi haastateltavat ovat haastattelijalle jo entuudestaan tuttuja ja heillä ei ollut tarvetta antaa kaunisteltuja vastauksia. Ainoana haittana litterointia tehdessäni havaitsin, että haastateltavat kertoivat paljon haastatteluteeman ulkopuolista asiaa ja jouduinkin johdattelemaan haastateltavia takaisin aiheeseen. Tämä em. seikka aiheutti hieman lisätyötä litteroinnissa.

3.7 Validius ja reliaabelius

Tutkimustulosten validiudella tarkoitetaan tutkimuksen kykyä mitata sitä, mitä tutkimuksessa on tarkoitus mitata (Vilka 2007, 150). Tuottaako tutkimus tietoa tutkimusongelman ratkaisemiseksi. Hirsjärven ym. (b2009, 231-232) mukaan mittarit ja menetelmät eivät aina vastaa sitä, mitä tutkija kuvittelee tutkivansa. Validiuteen liittyy olennaisesti käsite pätevyys eli kuinka pätevä tämä raportti on siihen tarkoitukseen, jota varten se on tehty ja pätevyyttä tulisi jollakin tapaa arvioida vaikka termiä ei haluttaisikaan käyttää.

Tutkimuksessa lähdettiin etsimään vastauksia työelämän tarpeiden näkökulmasta. Validiutta haluttiin vahvistaa haastateltavien valinnan avulla. Haastattelija oli tehnyt yhteistyötä haastateltavien kanssa aikaisemmin. Jokaisella haastateltavalla on pitkä ja monipuolinen ura turvallisuusosalta. Haastateltavat ovat työelämänarvioijia tai tulevat olemaan arvioijia ko. tutkinnossa. Työelämänarvioijat joihin haastattelut suuntasin, omasivat jo kokemusta muista turvallisuusalan tutkintotilaisuuksien arvioinneista.

Haastattelut olivat teemahaastatteluja ja haastattelija lähetti teemoista etukäteen esitteet (Liite 1,2 ja 3) haastateltaville. Kritiikkinä voi esittää tutkijan objektiivisuutta tutkittavaa substanssia kohtaan. Kun itse tutkimuksen suorittaja on turvallisuusalan kouluttaja, joka tulee konkreettisesti hyötymään tutkimuksesta, tutkijan on vaikeaa katsoa asioita ulkoapäin ja seurauksena voi olla päätelmiä, jotka eivät nousekaan tutkimusaineistosta, vaan ovat tutkijan mielipiteitä ja johtopäätöksiä.

Tutkimuksen reliabiliudella tarkoitetaan Hirsjärven ym. (b2009, 231) mukaan mittaustulosten toistettavuutta. Tutkimuksen reabilius tarkoittaa siis sen kykyä antaa ei - sattumanvaraisia tuloksia. Hirsjärvi ym. (b2009, 231) täydentää, että toistettaessa saman henkilön kohdalla mittaus, saadaan sama mittaustulos riippumatta arvioijasta.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta kohentaa tutkijan tarkka selostus tutkimuksen toteutamisesta. Tarkkuus koskee tutkimuksen kaikkia vaiheita. Aineiston tuottamisen olosuhteet olisi kerrottava selvästi ja totuudenmukaisesti. Esimerkiksi haastattelu kerrotaan olosuhteista ja paikoista missä aineistoa kerättiin. Dokumentit kyselyn uudistamiseen löytyvät tutkimuksen liitteistä, joten kyselyn uusiminen on mahdollista. Aiemmin tutkimuksen suorittaneella ei ollut kokemusta teemahaastattelusta ja siksi kysymyksiin kiinnitettiin paljon huomiota etukäteen ja siksi kyselylomakkeesta pyydettiin palautetta opinnäytetyön ohjaajalta. (Hirsjärvi b2009,232.)

3.8 Haastattelujen analysointi

Analysointi toteutettiin haastatteluaineiston käsittelyllä, jota toteutettiin jo aineiston keruun ja litteroinnin aikana. Koko tutkimusprosessin ajan aineistosta tehtiin tulkintaa. Aineisto purettiin, koodattiin ja edettiin analyysiin. Kaikki litteroidut asiakirjat pyrittiin tarkastamaan järjestelmällisesti yhteneväisyyksien sekä eroavaisuuksien seulomiseksi (ks. taulukko 1). Yhteenvedossa teemoista nousseet aiheet ja aiheiden toistuvuus selkeytti analysointia ja johtopäätösten tekemistä.

Hirsjärven ja Hurmeen (2009, 152) tähdentää, että kvalitatiivisessa tutkimuksessa tulkintaa tehdään koko tutkimusprosessin ajan. Alussa tulkinnat ovat kokonaisvaltaisia, tietyissä osin

tutkimusta tulkinnat voivat kohdistua hyvin yksityiskohtaisiin osiin ja lopussa laatiessaan yhteenvetoa tutkija luo jälleen kokonaisvaltaista tulkinnallista selitystä tutkimalleen ilmiölle.

Hirsjärven ja Hurmeen (2009, 136-137,173) mukaan aineiston analysointitapaa pitäisi miettiä jo aineistoa kerätessä. Kvalitatiivisen aineiston analyysissä on monia eri tapoja. Kun tutkija itse tekee haastattelut, hän voi jo haastattellessaan tehdä havaintoja ilmiöistä toistuvuuden, jakautumisen ja erityistapausten perusteella. Yksi lähestymistapa analysoinnille on, että haastattelija tulkitsee litteroitua aineistoa selventämällä sitä. Selventämällä suuresta aineistosta eliminoidaan pois asiaan kuulumattomia osia. Tutkimuksen lopussa laadittaessa yhteenvetoa tutkija luo kokonaisvaltaista tulkintaa. Toinen kvalitatiivisista analysointikeinoista on teemoittelu.

Kanasen (2008, 91) mukaan teemoittelu on mm. teemahaastatteluaineiston yksi analyysitapa. Teemoittelussa käytetään hyväksi koodausta tai kvantifiointia. Teemoittelussa kunkin teeman alle kootaan haastatteluista teemaan liittyvät kohdat tai niiden tiivistelmät. Tässä tutkimuksessa teemoista yhteenvetotaulukosta tehtiin analyysi. Analyysiä tulkittiin ja etsittiin tutkimuskysymykseen johtavaa tietoa. Edellä mainitussa analyysivaiheessa tarkastellaan sellaisia aineistosta nousevia piirteitä, jotka ovat yleisiä usealle haastateltavalle. Oleellisten tulosten löydyttyä pyritään muodostamaan teoria, joka selittää tuloksia tutkimustehtävän kannalta. Johtopäätöksissäni vertaan opetussuunnitelman asettamiin vaatimuksiin ja saatuihin haastattelututkimuksiin. Analysointiteemat on esitetty taulukko:1:ssä.

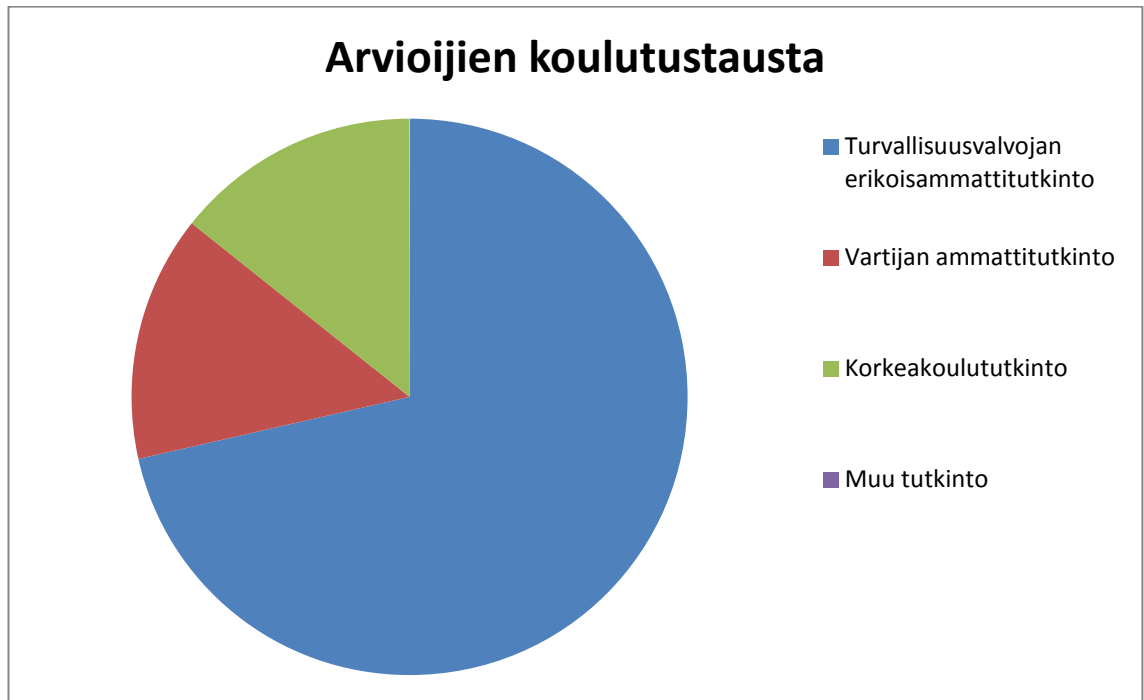
Kanasen (2008, 88-89) mukaan litteroitu aineisto vaatii ennen analysointia työstämistä muotoon, joka mahdollistaa analyysin. Koodaus on yksi pelkistämisen keinoista. Koodauksella pyritään saamaan aineisto käsiteltävään muotoon. Tietoja yhdistetään siten, että samaa tarkoittavat asiat yhdistetään samalla koodilla ja samoin sellaiset asiat joilla on yhteinen elementti/tekijä. Koodaus ei ole vielä analyysi, vaan välivaihe joka mahdollistaa analyysin. Kysymysten vastausaineistoa analysoitiin koodauksen keinoin. Sellaiset vastaukset analysoitiin pois tutkimuksista jotka eivät toistuneet haastateltavien vastauksista tai tutkijan mielestä eivät olleet relevantteja.

4 Tutkimustulosten esittely ja yhteenveto

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli selvittää, miten järjestämämme turvallisuusalan perustutkinnon tutkintotilaisuudet vastaavat turvallisuusalan työelämän tarpeita vastaaviksi. Tässä osiossa esitetään haastattelututkimuksen kohderyhmä, haastattelu teemat ja haastattelujen tulokset.

4.1 Haastattelujen kohderyhmä

Haastattelun kohderyhmäksi valitsin turvallisuusalan erilaisissa tehtävissä toimivia henkilöitä jotka ovat jo aiemmin olleet näyttötutkintoprosessien kanssa tekemisissä. Näin heillä oli henkilökohtainen kontakti tutkittavaan aiheeseen. Kuusi seitsemästä haastateltavasta olivat suorittaneet turvallisuusalan näyttötutkinnon, mikä selkeyttää heidän näkemystään haastateltavasta aiheesta.

Kuvio 3: Haastateltujen koulutustausta

Haastattelin Markku Markkola, Anu Partiota ja Toni Saarela Securitas Oy:stä, Jussi Pulkista Loomis Oy:stä, Minna Mäkipäätä ja Markku Sirpelää ISS Palveluista sekä Jussi Kriikka G4S:stä. Haastateltavien työkokemus on edelleen lisäämässä tutkimuksen tulosten luotettavuutta. Alla kuva 4 selventää haastateltavien työkokemusta. Heillä on riittävä kokemus alalta ja ovat jo aiemmin olleet arvioijina jossakin TAKK:n tutkintoon johtavassa prosessissa lisäksi heidän työtehtävänsä tulevat liittymään tulevien tutkintotilaisuuksien parissa.

Kuvio 4: Haastateltujen työkokemus turvallisuusosalta

Haastattelutilanteet oli järjestetty Tampereen aikuiskoulutuskeskukseen. Oppilaitoksessamme oli hyvät ja rauhalliset tilat haastattelujen järjestämiselle. Haastateltavat kokivat hyväksi sen, että heille oli lähetetty haastattelulomake ja saatekirje etukäteen ja näin he saivat rauhassa tutustua aiheena olleeseen materiaaliin. Haastattelut sujuivat ilman ongelmia ja haastateltaville ei tarvinnut enää haastatteluissa selventää tutkintojen perusteita tai kysymysten sisältöjä.

4.2 Haastattelujen teemat

Ensimmäisessä teemassa käsiteltiin, että millainen ”turvallisuusalan toiminta” tutkintotilaisuus palvelisi parhaiten yrityksen organisaatiota.

Markkola tähdensi, että parhaiten tutkintotilaisuus palvelisi organisaatiota, kun opiskelija voisi tehdä häntä itseään kiinnostavan työn ja samalla työnantaja voisi ottaa tämän suorituksen asiakaskohteeseen päivitettyä versiona.

Markkola piti tärkeänä, että opiskelija toisi jo tutkintotilaisuuteen mukanaan lomakepohjan jonka avulla arvioija voisi sitten aloittaa arvioinnin. Opiskelija itse pääsisi valitsemaan tutkintotilaisuusympäristön, joka oli myös Markkolan mielestä tärkeätä. Kriikku nosti myös tärkeänä seikkana sen, että lomake ei saa liian pikkutarkka, vaan sen pitää olla joustava eri tutkintoti-

laisuuksiin. Pulkkinen korostaa lomakkeiden yksinkertaisuutta ja selkeyttä arvioijan näkökulmasta. Sirpelä korostaa myös kaavakkeen helppoutta. Saarelan mukaan arvioitsijan kokemukseen pitäisi kiinnittää huomiota. Partio korostaa kirjallisen tekemisen arvioinnin perustana olevan tärkeää. Organisoinnissa Mäkipää korostaa koulun ja työpaikan välistä yhteistyötä. Lisäksi mäkipää kertoi, että opiskelija ja työnantajan motivoimisen arviointitilaisuuksiin on tärkeää. Saarela myös painottaa sekä tutkintosuorituksen vastaanottajan että suorittajan motiivointia.

Saarelan mielestä on tärkeää, että oppilas on tehnyt etukäteen näyttösuunnitelman ja perehtynyt aikeeseen ennen tutkintotilaisuutta. Lisäksi Saarela kertoo, että arvioijan pitää olla kokenut ja koulutettu tehtävään. Sirpelä ja Pulkkinen painottavat haastattelussaan myös helposti rastitettavan kaavakkeen etuja. Kehitettäväksi haastateltavat esittivät mahdollisimman selkeän ja nopeasti omaksuttavan arviointikaavakkeen.

Toisessa teemassa kysyttiin että millainen tutkintotilaisuus palvelisi parhaiten työelämän tarpeita.

Markkola korostaa tilaisuuden selkeyttä kaikkien osapuolten osalta ja että tilaisuus palvelisi myös vartioimisliikkeen asiakkaan näkökulmasta. Eli asiakkaalle olisi konkreettista hyötyä tilaisuudesta. Tätä kautta tilaisuudesta saataisiin lisäarvoa myös työnantajan puolesta. Kriikku korostaa myös konkreettista tutkintosuoritus ympäristöä, josta olisi hyötyä myös työnantajalle. Partion mukaan kirjallisen tuotoksen tekeminen korostuu hänen haastattelussaan. Näin myös arviointi olisi laadullisempaa. Myös kirjallinen palaute Partion mukaan on tärkeää.

Pulkkinen mukaan työelämän näyttö on hyvä, koska samalla tutkinnon suorittaja näkee, että onko hänestä alalle. Saarela myös korostaa työelämän näytön tärkeyttä. Tällöin työelämässä näkee pidemmällä aikajänteellä onko tutkinnon suorittajasta alalle. Saarela vertaa aiemmin arvioineisiin tutkintotilaisuuksiin, jossa arviointi on ollut vaan 5-10 minuutin suoritus joka on arvioitu.

Mäkipää korostaa tutkintotilaisuuden laajuutta, ettei ole liian suppea kokonaisuus. Sirpelä korostaa, että näyttötilaisuuden pitäisi olla mahdollisimman huomaamaton osa arkista työtä ja että tutkintotilaisuuden suorituspaikalla olisi läsnä vain työntekijäedustaja kun näyttöä suoritetaan.

Kolmannessa teemassa kysyttiin että, miten parantaisit työpaikan ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä ja mahdollisia kehitysideoita opastuksen osalta.

Mäkipää kertoi, että oppilaan näkökulmasta arvioijan ja kouluttajan pitäisi olla helposti tavoitettavissa, että oppilas saisi tukea tutkintosuorituksellensa tarvittaessa. Kriikun mukaan oppilaitoksen yhteydenpito sekä oppilaaseen ja työelämäedustajaan on tärkeää. Tutkinnon pitää

olla työelämää palveleva, ettei vaan sidota työnantajan resursseja. Partion mukaan yhteistyö on jo hyvällä tasolla, mutta arvioijan koulutusta hänkin korosti.

Saarelan mukaan arvioijien koulutus korostuu ja tätä kautta arvioijat osaavat täyttää vaadittavat dokumentit oikein. Markkolan mukaan arvioijien koulutus on tukipilareita tutkintotilaisuuksille. Kaikki haastateltavat korostivat arvioijien koulutuksen merkitystä ja koulutuksen pitäisi olla säännöllistä jolloin arvioijat pysyisivät ajan tasalla tutkintosuorituksia silmälläpitäen. Haastateltavat ovat samaa mieltä arvioijakoulutuksen säännöllisestä järjestämisestä. Kriikku tähdensi arvioitsijalomakkeen ja näyttösuunnitelman laadinnan tärkeyttä.

Neljännessä teemassa kysyttiin kehitysideoita ja mahdollisia esteitä tutkintotilaisuuksien suorittamiselle.

Pulkisen mukaan ongelma voisi tulla, että hänen edustamansa arvokuljetussektori voi olla rajoittava tekijä kaikkien tutkintotilaisuuden suorittamiselle. Salassapito myös hänen mukaansa rajoittaa tietyin osin tutkintotilaisuuksia. Markkola korostaa tiedonkulun tärkeyttä kaikkien kolmikannan osapuolten tiedottamista. Markkola ei näe taloudellisia eikä muitakaan esteitä tutkintotilaisuuksien suorittamiselle. Kriikun mukaan kehitettävää olisi konkreettisen suorituksen tekeminen ja että tutkintotilaisuudesta olisi hyötyä työelämälle.

Työelämän asiakaskohde saattaa asettaa rajoituksia Saarelan mukaan. Miten arvioija saadaan motivoitumaan arviointeihin kiireisessä työssään, oli yksi Saarelan tuoma näkökulma. Sirpelä näkee opiskelijan kunnia asiana, että saavat olla tutkintoprosessissa mukana. Partio ja Mäkipää eivät nähneet esteitä tutkintotilaisuuden järjestämiselle heidän organisaatiossaan, ainoastaan ajan järjestäminen arvioinneille saattaa olla haasteellista.

4.3 Haastattelujen yhteenveto

Alla olevaan taulukkoon (Taulukko 1) on merkitty haastattelussa esiin nousseet aiheet. Aineisto on työstetty taulukon muotoon jolloin teemoja pelkistämällä aineiston analysointi on johdonmukaisempaa. Itse teemakysymysten vastauksissa ja litteroidussa materiaalissa on tarkempaa tietoa ko. aiheista. Tällä taulukolla on jokaisen teemaan koottu haastatteluista teemaan liittyviä kohtia ja tiivistelmiä. Alla olevassa taulukossa on poimittu relevantit aiheet johtopäätösten tekemisen helpottamiseksi.

Teemahaastattelun antamat aiheet teemoittain	Haastateltavat						
	Markkola	Pulkkinen	Partio	Mäkipää	Saarela	Sirpelä	Kriikku
Työelämän tarpeiden palvelu	X	X	X		X	X	X
Tutkintojen tärkeys työelämässä	X	X	X	X	X	X	X
Arviointidokumentointi	X	X	X	X	X	X	X
Ajankäyttö			X		X		X
Kolmikannan tiedottaminen	X	X	X	X	X		X
Arvioijien koulutus	X	X	X	X	X	X	X
Arviointitilaisuuksiin motivointi				X	X		
Rahallinen motivointi					X		

Taulukko 1: Haastatteluissa löytyneiden aiheiden esiintyminen vastauksissa

Tutkimuksessa analysoidaan teemoista nousseita piirteitä, jotka ovat yhteisiä usealle haastateltavalle. Haastateltavat kokivat tärkeäksi, että käytettävä dokumentaatio on riittävän helpoluista ja esim. rastittamalla jolloin tehtävän arviointi sujui työn lomassa. Seitsemän seitsemästä haastatellusta piti tärkeänä arviointidokumentoinnin yksinkertaisuutta. Ehkä hie-man odotetustikin haastateltavilta saatu palaute arvioijien materiaalista perehtyä ja kyky arvioida tutkintoja nousi useasti esille.

Tiivis kouluttajan yhteys tutkintojen arvioijiin myös koko näyttötutkintoprosessin ajan koettiin tärkeäksi. Kuusi seitsemästä haastatellusta piti kolmikannan välistä tiedottamista tärkeänä. Neljä seitsemästä haastatellusta mainitsi myös kolmikannan yhteistyön merkityksen.

Tärkeäksi koettiin se, että suoritettava tutkinnon osa olisi hyödyksi vartioimisliikkeen asiakkaalle. Työelämän tarpeiden palvelu esiintyi kuuden haastatellun vastauksissa. Lisäksi neljän

haastattelussa tuli ilmi se, että tutkinnon suorittajan tutkintotilaisuus olisi mahdollisimman konkreettinen työelämään nähden.

5 Johtopäätökset

Teemahaastattelujen kautta tällä työllä oli tarkoituksena vastata tutkimuskysymykseen, millainen tutkintotilaisuus vastaa parhaiten turvallisuusalan perustutkinnon näkökulmasta Pirkanmaan yksityisen turvallisuusalan työelämän tarpeita. Kootuista arvioitsijahaastatteluista saatiin näkemyksiä ja kokemuksia tutkintotilaisuuksien vastaavuudesta työelämän tarpeita huomioiden.

Tutkiessani työelämän vastaavuutta teemakysymysten ja analysointiprosessin aikana olen analysoinut kysymystä vastaavatko tutkintotilaisuudet työelämän tarpeita. Em. esitettyjen tutkimustuloksiin pohjautuen etenkin teemat työelämän tarpeiden palvelu ja tutkintojen tärkeys työelämässä korostavat seikkaa, että tutkintotilaisuudet vastaavat työelämän tarpeita. Työelämän tarpeiden palvelu ja tutkintojen tärkeys työelämälle todentavat sitä johtoajatusta, että työelämän tarpeita otetaan huomioon tutkintotilaisuuksia järjestettäessä.

Teemahaastattelusta saatiin tukea kannalle, että oppilaitoksen näkökulmasta tehostetaan näyttöjen organisointia. Tutkimuksen perusteella voidaan havaita muutamia selvästi erottuvia seikkoja, jotka tulisi ottaa huomioon organisoitaessa tutkintotilaisuuksia. Vilkan (2006, 86-87) mukaan laadullisella tutkimusmenetelmällä tehdyssä tutkimuksessa tulkitaan liittyä läheisesti ymmärtäminen. Tämä edellyttää tutkijalta että hän kykenee löytämään tutkimuskohteestaan tutkimusaineiston avulla jonkinlaisen johtoajatuksen sekä perustelemaan johtoajatuksen tutkimusaineistonsa avulla.

Haastattelussa kartoitettiin työelämän ehdotuksia tutkintotilaisuuden järjestämisestä ja mahdollisten parannusehdotusten jalkauttamisesta alkaviin tutkintotilaisuuksiin. Haastattelututkimuksen tulosten mukaan parantamisen varaa löytyisi varsinkin oppilaitoksen tiedottamisen ja raportoinnin osalta. Tiedottamiseen haluttiin selkeyttä ja informointi oppilaitoksen ja työ-
sääoppimispaikan välillä toivottiin parannuksia. Yksi jatkotutkimuksen aihe voisi olla oppilaan tai oppilaitoksen näkökulman tutkiminen tutkintotilaisuuksia suunniteltaessa.

Teemahaastattelututkimuksen tuloksista voidaan päätellä, että erittäin tärkeänä asiana pidettiin tutkintotilaisuuksia arvioivien koulutusta, tutkintojen tärkeyttä työelämälle sekä arviointidokumentointia. Kaikki haastateltavat mainitsivat nämä em. seikat tärkeinä. Yksi merkit-

tävä tulos tutkimuksessa on, että tutkintotilaisuuksia arvioivien koulutusta pitää kehittää ja saada arvioitsijoiden koulutukset säännöllisesti toteutettavaksi, jolloin arvioijien kyky suorittaa arviointeja paranee. Kaikkien haastattelut tukevat tätä johtopäätöstä. Lisäksi kuusi seitsemästä haastateltavasta mainitsi työelämän tarpeiden palvelun. Teemakysymyksistä esiin-nousseista aiheista päätellen oppilaitos palvelee työelämän tarpeita, kun tutkintotilaisuudes-ta on kohdeorganisaatiolle konkreettista hyötyä ja esimerkiksi tutkintotilaisuudessa tuotettu aineisto voidaan ottaa kohdeorganisaation käyttöön.

Rahallisen palkkion merkitys arvioitsijalle korostui vain yhden haastateltavan lausunnoissa. Kaksi seitsemästä haastateltavasta mainitsi arvioijien motivoinnin haasteeksi. Kolme haasta-teltavaa seitsemästä pohti ajan riittävyyttä organisaatiossaan tutkintotilaisuuksien läpiviennil-le.

Haastattelun ja havainnoinnin kautta työ vastaa työelämän tarpeita Pirkanmaalla. Haastatte-lututkimuksen perusteella saatiin käsitys tutkintotilaisuuksien tarpeellisuudesta työelämässä, tutkintotilaisuuksien resursoinnista sekä käytännön ongelmista joihin pyrittiin saamaan ratkai-suja. Edellä mainitut haastatteluvastaukset tukevat sitä tutkimustulosta, että tutkintotilai-suudet Pirkanmaalla vastaavat työelämän tarpeita.

6 Työn arviointi

Tutkimuksen taustatiedon kerääminen aloitettiin loppusyksyllä 2010. Keväällä 2011 toteutet-tiin haastattelututkimus seitsemälle henkilölle. Haastattelututkimuksen valitut teemat ja ky-symykset pohjautuivat työn laatijan aiempien näyttötutkintotilaisuuksien järjestämiskoke-muksiin. Opinnäytetyön aikana törmäsin muutamiin haasteisiin. Aluksi työ oli tarkoitus toteut-taa parityönä, mutta jo työn alkuvaiheessa toinen mukana ollut opiskelija näki opinnäytetyö-hön osallistumisen ajallisesti mahdottomaksi. Jatkaessani tukimusta yksilötyönä ajankohtai-seksi tuli työn rajaaminen pelkästään aikuisten tutkintotilaisuuksiin. Työn rajaaminen antoi mahdollisuuden keskittyä tutkimuksessa oman työn kannalta keskeisiin näkökulmiin.

Tutkimuksen alussa kartoitin mahdolliset haastateltavat Pirkankaan alueelta. Tärkeänä seik-kana pidin asiantuntijoiden valinnassa sen, että heillä oli aikaisempaa kokemusta turvallisuus-alan tutkintotilaisuuksista ja he ovat olleet arvioimassa tutkintotilaisuuksia joko työnantajan tai työntekijän ominaisuudessa. Lisäksi oli tärkeää se, että haastateltavat olivat tekemisissä käytännön vartijan työn kanssa ja että heillä on kokemusta uusien työntekijöiden kanssa työ-s-kentelystä. Kysymyksiä analysoitaessa kävi ilmi, että osan kysymyksistä olisin voinut asetella

eri sananvalinnoilla, jolloin vastaukset olisivat olleet täsmällisempiä ja tällöin kysymykset olisi ymmärretty tarkoittamalla tavalla.

Haastattelututkimuksen otanta oli kohtalaisen pieni, mutta toisaalta otanta koostui tutkittavan alan asiantuntijoista joilla on riittävä kokemus alasta sekä tutkintotilaisuuksien arvioinneista. Haastatteleamalla myös turvallisuusalan opiskelijoita ja kouluttajia tutkimuksesta olisi tullut vielä kattavampi. Haastatteluja purkaessani havaitsin, että arvioijilla oli hieman odotettava ja varuillaan oleva tunne uuden tutkinnon ja tutkintotilaisuuksien järjestämisen suhteen. Aiemmin turvallisuusalan tutkintotilaisuudet oli järjestetty simuloituna näyttönä oppilaitoksessamme ja nyt ko. tutkintotilaisuudet järjestetään työelämässä. Haastattelujen jälkeen myös haastateltaville alkoi muodostua kuva tutkinnosta ja tutkintotilaisuuksista.

Haastattelujen analysointivaiheessa yllättäväksi piirteeksi havaitsin, että rahallinen palkkio, arvioijien motivointi sekä ajan riittävyys eivät nousseet kriittisiksi aiheiksi. Vain muutama haastateltava nosti nämä aiheet esiin. Oletin näiden em. seikkojen olevan tärkeämpiä asioita arvioijille kuin mitä tutkimus osoittaa.

Tutkimus edesauttoi koko tutkinnon näyttöprosessia huomattavasti. Arvioitsijoiden haastattelussa esille tulleita mielipiteitä on otettu huomioon tutkintotilaisuuksia suunniteltaessa mm. dokumentoinnin, arvioitsijakoulutuksen ja tiedottamisen osalta. Näin olen saanut työelämän edustajat sitoutumaan tutkintoprosessiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Lisäksi turvallisuusalalla olemme kohdentaneet resurssijamme saadun tutkitun tiedon pohjalta. Tutkituun tietoon perustuvat tutkintotilaisuuksien parannusesitykset on helpompi perustella työhyteisössäni.

Tavoitteena opinnäytetyöllä oli tutkia tutkinnon vastaavuutta työelämän tarpeisiin. Lisäksi tutkimuksen tulokset edistävät tutkintotilaisuuksien näyttöprosessia ja antavat työnantajille konkreettista näyttöä siitä, että oppilaitoksena otamme huomioon heidän tarpeensa toteuttamamme tutkintotilaisuuksia. Oppilaitoksemme järjestäessä tutkintotilaisuuksia on tärkeää, että työelämän edustajat ovat mahdollisimman aikaisessa vaiheessa mukana suunnittelemassa näyttöprosessia. Ensimmäiset turvallisuusalan perustutkinnon tutkintotilaisuudet järjestettiin oppilaitoksessamme kevään ja kesän 2011 aikana.

Omana henkilökohtaisena tavoitteena oli päästä tällä opinnäytetyöllä luomaan uusi arviointidokumentti tutkintotilaisuuksiin. Turvallisuusalan perustutkinnon arviointidokumentti on laadittu haastattelututkimuksesta saadun tiedon pohjalta. Olemme oppilaitoksena tehneet dokumentista mahdollisimman selkeän ja pyrkineet toteuttamaan haastateltavien tutkimuksessa

esiin tulleita toiveita (arviointidokumentti liitteenä 4). Tutkimuksessani sain arvokasta tietoa haastateltavilta ja päädyinkin luomaan yhden dokumentin aiemman kolmen sijaan. Nyt arviointidokumentti kulkee opiskelijan mukana koko tutkintotilaisuuden ajan, joka helpottaa tutkintotilaisuuden kaikkien osapuolten työtä.

Opinnäytetyöllä on suora vaikutus omaan työhöni ja samalla voimme käyttää osaa saamamme tutkitusta materiaalista suoraan muihinkin turvallisuusalan tutkintoihin. Turvallisuusalan toinen työelämässä toteutettava koulutus, virastomestarin ammattitutkinto, tarvitsee myös päivitystä arvioitsijoiden koulutuksen, tiedottamisen että dokumentoinnin osalta. Tässä tutkimuksesta saadut tulokset ja kokemukset voidaan käyttää hyväksi suunnitellessamme em. koulutusta ja muita TAKK:n tutkintotilaisuuksia.

Prosessin myötä oma kuvani arvioitsijoiden näkökulmasta tutkintotilaisuuksien arviointeihin selkeytyi ja havaitsen heidän vahvuuksiaan ja puutteitaan paljon paremmin. Tutkintotilaisuuksien toteutumissuunnitelma turvallisuusalan perustutkintoon on muotoutunut pitkälle tutkimuksessa saadun tiedon mukaan. Itse toteutumissuunnitelma ei kuulu tähän opinnäytetyöhön.

Tutkinnon järjestäjä voi hyödyntää tätä opinnäytetyötä suunnitellessaan arviointidokumenttia ja tutkintotilaisuuksien käytännön järjestelyjä. Havaitsin tutkimuksen hyödyn omassa työssäni siinä, että luotaessa uusia tutkintoprosesseja kolmikantaisen edustuksen sitouttaminen tutkintotilaisuuksiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa säästää tutkinnonjärjestäjän resursseja. Pidin erittäin tärkeänä koko tutkimusprosessin ajan sitä, että huomioimme oppilaitoksena myös työelämän tarpeita. Tämä myös edesauttaa oppilaidemme tutkintotilaisuuksien tunnettavuutta ja samalla vahvistaa oppilaitoksemme ja työelämän yhteistyötä.

Lopuksi haluan kiittää teemahaastatteluun osallistuneita henkilöitä sekä muita työn laatimissa mukana olleita henkilöitä arvokkaasta tuesta.

Lähteet

Antikainen A., Koski, L. & Rinne, R.2000. Kasvatussosiologia. Porvoo: WSOY

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. a2009. Tutkimushaastattelu- teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. b2009. Tutki ja kirjoita. 15., osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Kananen, J. 2008. KVALI Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylän yliopistopaino.

Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta 21.8.1998/631.

Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista 12.4.2002/ 282.

Opetushallitus.2011. Näyttötutkinto-opas. Helsinki: Vammalan Kirjapaino Oy.

Opetushallitus. 2010. Turvallisuusalan perustutkinto, Turvallisuusvalvoja 2010. Ammatillisen perustutkinnon perusteet. Viitattu 10.5.2011.

http://www.oph.fi/download/124274_Turvallisuus.pdf

Ruohotie, P. 2000. Työssäoppimisen haasteet ammattikasvatukselle. Hämeenlinna: Kirjapaino Saarijärven Offset Oy.

TAKK:n näyttötutkintostrategia 2011. Tampereen Aikuiskoulutuskeskus. Viitattu 5.10.2011.

Tuominen S. 1999. Mediapedagogiikka opettajankoulutuksessa I, Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy.

Vilka, H. 2006. Tutki ja havainnoi. Helsinki: Tammi.

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.

Yrjölä, P., Ansaharju, J., Haltia, P., Jaakkola, R., Järvinen, A., Taalas, M. & Lamminranta, M. 2001. Näyttötutkintojärjestelmän kokonaisarviointi. Helsinki: Opetushallitus.

Julkaisemattomat lähteet

Kriikku, J. Haastattelu 27.5.2011. Tampere.

Markkola, M. Haastattelu 18.4.2011. Tampere.

Mäkipää, M. Haastattelu 26.4.2011. Tampere.

Partio, A. Haastattelu 20.4.2011. Tampere.

Pulkinen, J. Haastattelu 11.4.2011. Tampere.

Saarela, T. Haastattelu 20.4.2011. Tampere.

Sirpelä, J. Haastattelu 26.5.2011. Tampere.

Kuviot

Kuvio 1: Tampereen aikuiskoulutuskeskuksen asiakkaat (TAKK:n näyttötutkintostrategia 2011)	6
Kuvio 2: Tutkintotilaisuuksien vastaavuus työelämän tarpeiden ja tutkintotilaisuudelle asetettujen vaatimusten näkökulmasta.....	10
Kuvio 3: Haastateltujen koulutustausta	22
Kuvio 4: Haastateltujen työkokemus turvallisuusosalta	23

Taulukot

Taulukko 1: Haastatteluissa löytyneiden aiheiden esiintyminen vastauksissa	26
--	----

Liitteet

Liite 1: Saatekirje kyselylomakkeeseen.....	36
Liite 2: Teemahaastattelun kysymysrunko haastateltaville	37
Liite 3: Tietopaketti tutkinnosta haastateltaville.....	38
Liite 4: Arviointidokumentti	42

Liite 1: Saatekirje kyselylomakkeeseen

Laurea-Ammattikorkeakoulu

Hyvä Yhteistyökumppanimme!

Teen tällä hetkellä suunnitelmaa näyttöprosessista turvallisuusvalvojan perustutkintoon. Suunnitelman loppuraportti tulee olemaan samalla opinnäytetyöni Laurea-ammattikorkeakoululle.

Haastattelun tarkoituksena on selkeyttää näyttöprosessiin liittyvää toimintaa ja yhtenäistää voimavaroja sekä oppilaitoksen että yhteistyöyrityksen näkökulmasta.

Lähetän tämän haastattelurungon sinulle etukäteen tutustuttavaksi ja samalla liitteenä on informaatiopaketti koskien turvallisuusvalvojan perustutkinnon koulutusta ja ensimmäistä heidän tutkinnon osaa mitä haastattelumme/tutkimuksemme tulee koskemaan.

Tulemme ottamaan teihin lähiaikoina yhteyttä ja sovimme haastatteluhetken joka tulee kestämään noin 2 tuntia.

Tulemme käsittelemään haastattelut anonymisti ja luottamuksella.

Kysely on suunnattu työelämän arvioijien näkökulmasta.

Kiitokset!

Jari Laine

Liite 2: Teemahaastattelun kysymysrunko haastateltaville

1. Taustatiedot xxx xx.x.2011					
Virkaikä					
Kokemus vuosina organisaatiossa					
Koulutustaus-ta	Ammatilli-nen perus-tutkinto	Lu-kio/Yo	Alempi korkea-koulu	Kor-kea-koulu	Ammattitutkin-to/erikois-ammattitutkinto
	Muu, mikä?				
2. Näyttöjen järjestämisen organisointi					
<ul style="list-style-type: none"> Miten toivoisitte näyttöjen organisoinnin toteutettavan? <i>(selkeät lomakkeet?, oppijoille enemmän vastuuta?, täysin uusi tapa tehdä, välittää informaatiota sekä olla yhteydessä toimijoiden välillä)</i> 					
3. Näyttö: Turvallisuusalan toiminta					
<ul style="list-style-type: none"> Millainen näyttö palvelisi parhaiten teidän näkökulmasta? <i>(nuoret: turvallisuussuunnitelma luonnos)</i> 					
<ul style="list-style-type: none"> Onko näyttö teidän mielestä oikea tapa osoittaa ammattitaitoa? <i>(perustelee)</i> Onko työelämän näyttö teidän mielestä oikea tapa osoittaa ammattitaitoa? Onko näyttö teidän mielestä oikea tapa osoittaa ammattitaitoa? 					K/E
<ul style="list-style-type: none"> Ajoittuuko näyttöön toteutus teidän kannalta järkevään ajankohtaan? <i>(modulointi? vai koulutuksen lopussa)</i> 					
<ul style="list-style-type: none"> Koetteko työpaikkaohjaajien opastuksen näyttöjen suhteen riittäväksi? - Miten kehittäisitte tätä? 					K/E
4. Kehittäminen					
<ul style="list-style-type: none"> Kuvaile miten parantaisit työpaikan ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä? Esteet näyttöjen suorittamiselle? <i>(ongelmat työnantajan näkökulmasta)</i> 					

Liite 3: Tietopaketti tutkinnosta haastateltaville

Tietopaketti haastateltaville:

TURVALLISUUSALAN KOULUTUSOHJELMA/OSAAMISALA, TURVALLISUUSVALVOJA

Ammatillinen perustutkinto voidaan suorittaa ammatillisena peruskoulutuksena tai näyttötutkintona. Tutkinto muodostuu ammatillisista tutkinnonosista sekä ammatillisessa peruskoulutuksessa myös ammattitaitoa täydentävistä tutkinnon osista (yhteiset opinnot) ja vapaasti valittavista tutkinnon osista.

Perustutkinnon perusteissa on päätetty tutkinnon tavoitteet, tutkinnon muodostuminen, tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset, ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit sekä ammatillisten tutkinnon osien osalta myös ammattitaidon osoittamistavat:

Turvallisuusalan perustutkinnon tavoitteena on, että tutkinnon suorittaneella henkilöllä on laaja-alaiset perustiedot ja valmiudet työskennellä, erikoistua tai jatkokouluttaa itseään kaikilla turvasektorin aloilla, joita ovat tekniikan alan työt, logistiikkatyöt, ympäristötyöt, sotilastyöt, vankeinhoito, palvelutyöt ja yksityisen turvallisuusalan työt.

Tutkinnon tavoitteet:

Turvallisuusalan perustutkinto antaa perusvalmiudet ammattitaidon kehittämiseen. Tutkinnon suorittanut on luotettava, laatu tietoinen, oma-aloitteinen sekä asiakaspalvelu- ja yhteistyöhenkinen. Hän osaa soveltaa oppimiaan taitoja ja tietoja vaihtelevissa työelämän tilanteissa erilaisten työnantajien palveluksessa tai itsenäisen yrittäjänä.

Turvallisuusalan perustutkinnon suorittaneella on oltava elinikäisen oppimisen edellyttämät oppimaan oppimisen taidot, kuten kyky arvioida omaa oppimistaan ja osaamistaan, arvioida ja jäsentää tietoa, suunnitella omaa opiskeluaan ja asettaa itselleen oppimisen tavoitteita. Lisäksi hänellä on oltava halu ja motivaatio jatkuvaan itsensä kehittämiseen. Tutkinnon suorittaneella on oltava taidot selviytyä joustavasti uusista ja erilaisista tilanteista ja toimia innovatiivisesti. Hänen on osattava löytää ratkaisuja ongelmatilanteissa.

Yleistä näyttötutkintojärjestelmästä

Näyttötutkintojärjestelmä tarjoaa aikuisväestölle joustavan tavan osoittaa, uudistaa ja ylläpitää ammatillista osaamistaan tai työtehtävien vaihtuessa valmistua myös uuteen ammattiin. Näyttötutkinnossa henkilön ammatillinen osaaminen voidaan kansallisesti ja laadullisesti tun-

nustaa riippumatta siitä, onko osaaminen kertynyt työkokemuksen, opintojen tai muun toiminnan kautta. Näyttötutkintojärjestelmässä työnantajataho, työntekijätaho ja opetusala tekevät tiivistä yhteistyötä tutkintorakennetta kehitettäessä, tutkintojen perusteita laadittaessa, tutkintotilaisuuksia suunniteltaessa ja järjestettäessä sekä tutkintosuorituksia arvioitaessa.

Näyttötutkinto suoritetaan osoittamalla hyväksytysti tutkinnon perusteissa vaadittu osaaminen tutkintotilaisuuksissa käytännön työssä ja toiminnassa. Jokainen tutkinnon osa on arvioitava erikseen. Arvioinnin tekevät työnantajien, työntekijöiden ja opetusalan edustajat yhdessä.

Tutkinnon osa muodostaa ammatin osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Tutkinnon osissa määritellyissä ammattitaitovaatimuksissa keskitytään ammatin ydintoimintoihin, toimintaprosessien hallintaan ja kyseessä olevan alan ammattikäytäntöihin.

Ammattitaidon arviointi on prosessi, jossa arviointiaineiston keräämisellä ja arvioinnin dokumentoinnilla on keskeinen merkitys. Työelämän sekä opettajien edustajat tekevät kolmikantaisesti huolellisen ja monipuolisen arvioinnin. Jokaisen tutkinnon suorittajan tulee saada tietää arvioinnin perusteet.

Turvallisuusalan toiminta

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa:

- hahmottaa yritysturvallisuuden osa-alueet
- tehdä yritysturvallisuuteen liittyviä uhka- tai riskikartoituksia
- tehdä ennalta ehkäiseviä turvallisuussuunnitelmaluonnoksia
- ottaa huomioon vartiointitoiminnan, pelastustoiminnan ja turvallisuusteknisen toiminnan työssään
- ottaa huomioon työssään turvallisuuteen liittyvän lainsäädännön perusteet
- tiedottaa ja viestii työhönsä sopivalla tavalla
- toimia voimankäytön ja itsepuolustuksen perusteiden mukaisesti
- toimia väkivaltaa, onnettomuuksia ja rikoksia estävällä tavalla
- toimia terveyttä edistävien tapojen mukaisesti työ- ja opiskeluyhteisöissä (TYKY-toiminta)
- palvella sisäistä ja ulkoista asiakasta turvallisuusalalla
- ottaa huomioon yrittäjyyden ja markkinoinnin perusteet turvallisuusalalla
- tehdä yhteistyötä turvallisuusalan keskeisten viranomaisorganisaatioiden ja yhteisöjen kanssa
- toimia tulityö- ja työturvallisuuskoulutuksen edellyttämällä tavalla
- toimia onnettomuustilanteissa ensiapukoulutuksen edellyttämällä tavalla
- raportoida työnsä tilanteen vaatimalla tavalla

TUTKINNON OSA/SISÄLTÖ	OPPIMISTAVOITE
Turvallisuuksalan toiminta	OPPIMISTAVOITE
1. Työprosessin hallinta	Tekee toteuttamiskelpoisen työsuunnitelman itsenäisesti. Noudattaa työaikoja ja työohjeita sekä neuvottelee mahdollisista poikkeamista. Toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti ja kehittää omaa toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Tekee itsenäisesti yritysturvallisuuteen liittyvän perusmuotoisen uhka- tai riskikartoituksen turvallisuuksuhista ja niiden seurauksista esimerkiksi haavoittuvuusanalyysillä ja valitsee kohteeseen parhaiten soveltuvan riskienhallinnanmenetelmän ja välineen. Tekee itsenäisesti yritysturvallisuuteen liittyvän turvallisuuksuunnitelmaluonnoksen, esittelee sen ja arvioi sen käytettävyyttä kohteeseen.
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Osaa soveltaa työssään yritysturvallisuuden osa-alueita ja niiden tavoitteita. Osaa soveltaa ja käyttää työssään uhkien ja riskienhallinnan menetelmiä tai välineitä tapauskohtaisesti. Hankkii ja soveltaa työssään tietoa yrittäjän oikeuksista, velvollisuuksista ja vastuista.
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Noudattaa annettuja ohjeita kokonaisvaltaisesti ja osaa soveltaa niitä työssään. Tuntee omaan työhönsä liittyvät turvallisuuksiohjeet ja toimii niiden mukaisesti. Kehittää toimintaansa turvallisemmaksi. Ymmärtää väsyneenä tai sairaana työskentelyn riskit. Tuntee ja ymmärtää omat tervehdelliset rajoitteensa ja noudattaa niitä. Havaitsee ja tunnistaa työhönsä liittyvät vaarat ja ilmoittaa niistä. Arvioi työhönsä liittyvien työvälineiden ja -menetelmien soveltuvuutta kyseiseen työhön. Huolehtii itsenäisesti työympäristönsä turvallisuuksusta on motivoitunut tervehdellisten elintapojen sekä toiminta- ja työkyvyn itsenäiseen ylläpitämiseen ja edistämiseen. Arvioi omaa työtään ja raportoi siitä tilanteen vaatimalla tavalla. Ymmärtää turvallisuuksualaansa liittyvän luottamuksellisuuden merkityksen työtehdävissään. Soveltaa viestinnän ja tiedottamisen perusasioita, käyttää lähdeviitteitä ja ymmärtää lähdekriittisyyden merkityksen. Käyttää tietokonetta, sähköpostia ja Internetin sujuvasti työtehdävänsä tekemiseen. Toimii rakentavassa yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa ja suunnittelee työtään eri sidosryhmien tarpeiden pohjalta.
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta	Tekee itsenäisesti pienkohteiden palotarkastuksen ja valitsee kohteeseen parhaiten soveltuvan menetelmän ja välineet. Tekee itsenäisesti pelastussuunnitelmaluonnoksen, esittelee sen ja arvioi sen käytettävyyttä kohteeseen.

3. Työn perustana olevan tiedon hallinta.	Noudattaa pelastustoimintaan liittyvän lainsäädännön perusteita ja soveltaa niitä tapauskohtaisesti. Soveltaa turvajärjestelmiin liittyviä ohjeita ja määräyksiä tapauskohtaisesti. Ymmärtää yrittäjyyden perusteet ja yritysmuodot ja käyttää työssään tarvittavaa tietoa.
4. Elinikäisen oppimisenavaintaidot	Arvioi omaa työtään ja raportoi siitä tilanteen vaatimalla tavalla. Noudattaa työaikoja ja neuvottelee mahdollisista poikkeamista. Toimii rakentavassa ja luottamuksellisessa yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa. Suunnittelee työtään eri sidosryhmien tarpeiden pohjalta. Opastaa turvajärjestelmien oikeaan käyttöön. Kehittää toimintaansa turvallisemmaksi. Havaitsee ja tunnistaa työhönsä liittyvät vaarat ja ilmoittaa niistä. Arvioi suojainten, työvälineiden ja työmenetelmien soveltuvuutta kyseiseen työhön.

Liite 4: Arviointidokumentti

Turvallisuusala

Tutkinnonsuorituksen arviointiaineisto

Turvallisuusvalvojan Perustutkinto

Turvallisuusalan toiminta

Suorittaja:

Järjestäjä

Tampereen Aikuiskoulutuskeskus

Ohjeet tutkinnon osan suorittamiseen

Arvioitsijat

Tutkinnon suorittajan ammattitaidon arvioivat työnantajan, työntekijän sekä opettajan edustaja.

Arvioitsijoiden tulee olla tutkintotoimikunnan hyväksymiä arvioijia. Tutkinnon suorituksesta kuullaan tutkinnon suorittajaa ja arvioinnista tehdään yhteenveto arviointilomakkeelle. Lomakkeen allekirjoittavat kaikki osapuolet.

Ennen työsuunnitelmaan tutustumista arvioitsijat tutustuvat myös jäljempänä oleviin ammattitaitovaatimuksiin, ammattitaidon osoittamistapaan ja arvioinnin kohteisiin ja kriteereihin

Ennen työsuorituksen aloitusta arvioitsijat tutustuvat suorittajan tekemään työsuunnitelmaan ja tarvittaessa työsuunnitelmaa täydennetään keskustelujen ja haastattelujen avulla jotka kirjataan työsuunnitelmaan.

Ennen tutkintotilaisuutta

Tutkinnon suorittaja varmistaa että:

- työympäristö on siisti ja turvallinen koko työtilanteen ajan
- tehtävän kannalta tarpeelliset työvälineet ovat käytettävissä
- henkilökohtaiset suojavälineet ovat käytettävissä ja kunnossa
- työsuunnitelma on laadittu

Tutkinnon järjestäjä varmistaa että:

- tehtävän kannalta välttämättömät tiedot ovat näyttötutkinnon suorittajan käytettävissä
- henkilökohtaiset suojavälineet ovat käytettävissä ja kunnossa
- työsuunnitelma on laadittu
- työn sisältö vasta tutkinnon perusteiden edellyttämää laajuutta

Kun edellä mainitut edellytykset ovat kunnossa, voidaan tutkintotilaisuus aloittaa.

a) Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa:

- hahmottaa yritysturvallisuuden osa-alueet
- tehdä yritysturvallisuuteen liittyviä uhka- tai riskikartoituksia
- tehdä ennalta ehkäiseviä turvallisuussuunnitelmaluonnoksia
- ottaa huomioon vartiointitoiminnan, pelastustoiminnan ja turvallisuusteknisen toiminnan työssään
- ottaa huomioon työssään turvallisuuteen liittyvän lainsäädännön perusteet
- tiedottaa ja viestiä työhönsä sopivalla tavalla
- toimia voimankäytön ja itsepuolustuksen perusteiden mukaisesti
- toimia väkivaltaa, onnettomuuksia ja rikoksia estävällä tavalla
- toimia terveyttä edistävien tapojen mukaisesti työ- ja opiskeluyhteisöissä (TYKY-toiminta)
- palvella sisäistä ja ulkoista asiakasta turvallisuusosalalla
- ottaa huomioon yrittäjyyden ja markkinoinnin perusteet turvallisuusosalalla
- tehdä yhteistyötä turvallisuusalan keskeisten viranomaisorganisaatioiden ja yhteisöjen kanssa
- toimia tulityö- ja työturvallisuuskoulutuksen edellyttämällä tavalla
- toimia onnettomuustilanteissa ensiapukoulutuksen edellyttämällä tavalla
- raportoida työnsä tilanteen vaatimalla tavalla

b) Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa osallistumalla erilaisiin turvallisuusalan työtehtäviin aidossa työkohteessa tai muussa mahdollisimman hyvin sen oloja vastaavassa paikassa. Työtä tulee tehdä siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan vähintään:

- työprosessin hallinta kokonaan
- työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta kokonaan
- työn perustana olevan tiedon hallinta kokonaan
- elinikäisen oppimisen avaintaidoista oppiminen ja ongelmanratkaisu, vuorovaikutus ja yhteistyö sekä terveys, turvallisuus ja toimintakyky

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida ammattiosaamisen näytössä tai tutkintotilaisuudessa osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla, kuten haastattelujen, tehtävien ja muiden menetelmien avulla.

Työsuunnitelma (henkilökohtainen näyttösuunnitelma)

Tutkinnon osa : Turvallisuusalan toiminta

Suorittajan nimi:

Työkohde/ näyttöympäristö:

Suorituksen ajankohta: _____ - _____ 20__

Tutkintotilaisuuden arvioijat:

Työnantajaedustaja: _____

Työntekijäedustaja: _____

Kolmikantaa kuuluvat työntekijöiden, työnantajan ja oppilaitoksen arvioija. Työntekijäedustaja tekee samoja työtehtäviä omassa työssään ja työnantajaedustaja vastaa omassa työssään arvioitavasta osa-alueesta. Työnantaja-arvioijan ei kuitenkaan tarvitse aina olla esimiesasemassa, vaan hän voi vastata muulla tavoin toiminnasta, esimerkiksi asiantuntija-, suunnittelu- tai koulutustehtävissä.

c) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

1. Työprosessin hallinta

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit/ Ympyröi opiskelijan saavuttama taso.		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
Oman työn suunnittelu ja suunnitelmien tekeminen	suunnittelee ohjattuna omaa työtään sekä valitsee ohjattuna tilanteeseen sopivan työmenetelmän ja toimintatavan hyväksyttävän lopputuloksen saamiseksi	valitsee tilanteeseen tarkoituksenmukaisen työmenetelmän ja toimintatavan hyväksyttävän lopputuloksen saamiseksi	valitsee tilanteeseen parhaiten soveltuvan työmenetelmän ja toimintatavan taloudellisen ja laadukkaan lopputuloksen saamiseksi
Työn kokonaisuuden hallinta	noudattaa työaikoja ja toimii ohjattuna työohjeiden mukaisesti	noudattaa työaikoja ja annettuja työohjeita sekä ennakoi tulevia työvaiheita	noudattaa työaikoja ja annettuja työohjeita sekä selviytyy työtehtävästä sujuvasti ja ennakoi tulevia työvaiheita sekä huomione toiminnassaan. toimii omaaloitteisesti ja itseenäisesti
Taloudellinen ja laadukas toiminta	toimii ohjattuna toiminnalle asetettujen laatutavoitteidenmukaisesti.	toimii toiminnalle asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti ja ymmärtää oman työnsä vaikutuksen yrityksen riskien hallintaan.	toimii toiminnalle asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi toiminta edistää asiakaskohteen liiketoiminnan toteu-

			tumista.
Ei suoriudu hyväksytysti/ arvioijan perustelut			

2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalin hallinta

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit/ Ympyröi opiskelijan saavuttama taso.		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
Yritysturvallisuuteen liittyvien uhka- tai riskikartoitusten hallinta	Tekee ohjeistettuna yritysturvallisuuteen liittyvän perusmuotoisen uhka- tai riskikartoituksen ja valitsee käytettävän työmenetelmän tai välineen ohjeiden mukaisesti	Tekee itsenäisesti yritysturvallisuuteen liittyvän perusmuotoisen uhka- tai riskikartoituksen ja arvioi valitsemansa työmenetelmän tai välineen soveltuvuutta työn edetessä	Tekee itsenäisesti yritysturvallisuuteen liittyvän perusmuotoisen uhka- tai riskikartoituksen turvallisuusuhista ja niiden seurauksista esimerkiksi haavoittuvuusanalyysillä ja valitsee kohteeseen parhaiten soveltuvan riskienhallinnan menetelmän ja välineen
Ennalta ehkäisevien turvallisuussuunnitelmaluonnoksen tekeminen	Tekee ohjeistettuna yritysturvallisuuteen liittyvän turvallisuussuunnitelmaluonnoksen.	Tekee itsenäisesti yritysturvallisuuteen liittyvän turvallisuussuunnitelmaluonnoksen.	Tekee itsenäisesti yritysturvallisuuteen liittyvän turvallisuussuunnitelmaluonnoksen, esittelee sen ja arvioi sen käytettävyyttä kohteeseen.
Ei suoriudu hyväksytysti/ arvioijan perustelut			

3. Työn perustana olevan tiedon hallinta

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit/ Ympyröi opiskelijan saavuttama taso.		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3

Vartiointitoimintaan liittyvän lainsäädännön hallinta	ottaa työssään huomioon vartiointialaan liittyvän lainsäädännön perusteita	ottaa työssään huomioon vartiointialaan liittyvän lainsäädännön perusteita ja ymmärtää niiden merkityksen omaan työhönsä	noudattaa työssään vartiointialaan liittyvää lainsäädäntöä tapauskohtaisesti
Asiakaskohteen hallinta	huomioi asiakaskohteen ohjeet sekä osaa ohjeistettuna toimia niiden perusteella	huomioi työssään asiakaskohteen ohjeet ja toimii niiden perusteella turvallisella tavalla	huomioi oman ja asiakkaan turvallisuuden kannalta oleelliset asiat ja toimii kehittäen omaa työtään asiakkaan tarpeita vastaavaksi
Ongelma- ja vikatilanteiden hallinta	tunnistaa vaara- ja ongelmatilanteita työskentelyympäristössään	tunnistaa vaara- ja ongelmatilanteita työskentelyympäristössään ja raportoi niistä sovitun mukaisesti	ennakoi vaara- ja ongelmatilanteita työskentelyympäristössä sekä raportoi niistä sovitun mukaisesti käynnistää välittömästi tarvittavat toimenpiteet ongelma- ja vaaratilanteiden poistamiseksi
Yrittäjyyden hallinta	huomioi työssään yrittä-	ymmärtää yrittäjyyden	ymmärtää yrittäjyyden

	jyyden perusteet ja yritysmuodot.	perusteet ja yritysmuodot.	perusteet ja yritysmuodot ja käyttää työssään tarvittavaa tietoa.
Ei suoriudu hyväksytysti/ arvioijan perustelut			

4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit/ Ympyröi opiskelijan saavuttama taso.		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	arvioi ohjattuna omaa työtään	arvioi omaa työtään ja raportoi siitä	arvioi omaa työtään ja raportoi siitä tilanteen vaatimalla tavalla sekä pyrkii kehittämään omaa osaamistaan sen pohjalta
Vuorovaikutus ja yhteistyö	toimii yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa	toimii rakentavassa yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa ja huomioi toiminnassaan eri sidosryhmien tarpeet	toimii rakentavassa yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa ja suunnittelee työtään eri sidosryhmien tarpeiden pohjalta
Ammattietiikka	noudattaa työaikoja ja toimii ohjattuna työohjeiden mukaisesti	noudattaa työaikoja ja annettuja työohjeita	noudattaa työaikoja ja neuvottelee mahdollisista poikkeamista
Viestintä ja tiedottaminen	hallitsee viestinnän ja tiedottamisen peruskäsitteistöä	ymmärtää viestinnän ja tiedottamisen merkityksen yrityksessä ja yhteisössä	soveltaa viestinnän ja tiedottamisen perusasioita

<p>Terveys, turvallisuus ja toimintakyky</p>	<p>huomioi turvallisen toiminnan välttää työssään riskejä noudattaa työstä annettuja turvallisuusohjeita eikä aiheuta vaaraa itselleen käyttää turvallisesti ohjeiden mukaisia suojaimia, työvälineitä ja työmenetelmiä.</p>	<p>vastaa toimintansa turvallisuudesta noudattaa työyhteisön ohjeita ja huomioi työssään työyhteisön muut jäsenet varmistaa työvälineiden ja materiaalien turvallisuuden sekä poistaa ja vie huoltoon vialliset työvälineet.</p>	<p>kehittää toimintaansa turvallisemmaksi havaitsee ja tunnistaa työhönsä liittyvät vaarat ja ilmoittaa niistä arvioi suojainten, työvälineiden ja työmenetelmien soveltuvuutta kyseiseen työhön.</p>
<p>Ei suoriudu hyväksytysti/ arvioijan perustelut</p>			

TUTKINNON OSAN SUORITUSTA KOSKEVA PÄÄTÖSENTEKO

Kolmikanta-arvioijat esittävät Turvallisuusalan tutkintotoimikunnalle

Tutkinnon suorittaja: _____

Ehdotamme, että tämä tutkintosuoritus - Hyväksytään

- Hylätään, seuraavin perusteluin:

Työnantajan edustaja

Työntekijän edustaja

Opetustoimen edustaja

Allekirjoitus ja nimenselvennys

Allekirjoitus ja nimenselvennys

Allekirjoitus ja nimenselvennys

Itsearviointilomake

Tutkinnon suorittaja

(Rastita tutkintosuorituksesi toteutumisesta mielestäsi oikein väittämä)

1. Työprosessin hallinta

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit/		
	Hieman parannettavaa	Hyvä suoritus	Erittäin hyvä suoritus
Oman työn suunnittelu ja suunnitelmien tekeminen			
Työn kokonaisuudenhallinta			
Taloudellinen ja laadukas toiminta			

2. Työmenetelmien, välineiden ja materiaalin hallinta

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
	Hieman parannettavaa	Hyvä suoritus	Erittäin hyvä suoritus
Vartiointiin liittyvien työmenetelmien hallinta			
Vartiointiin liittyvien laitteiden ja välineiden käytön hallinta			
Voimankäytön ja taktinen ennakkoinnin hallinta			
Asiakaspalvelun hallinta			

3. Työn perustana olevan tiedon hallinta

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
	Hieman parannettavaa	Hyvä suoritus	Erittäin hyvä suoritus
Vartiointitoimintaan liittyvän lainsäädännön hallinta			
Asiakaskohteen hallinta			
Ongelma- ja vikatilanteiden hallinta			
Yrittäjyyden hallinta			

4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
	Hieman parannettavaa	Hyvä suoritus	Erittäin hyvä suoritus
Oppiminen ja ongelmanratkaisu			
Vuorovaikutus ja yhteistyö			
Ammattietiikka			
Viestintä ja tiedottaminen			
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky			

Muuta huomioitavaa:

Olen saanut arvioijilta palautteen tutkintosuorituksestani: Kyllä ____ En ____

Aika

Paikka

Tutkinnon suorittajan allekirjoitus